

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
14. NOV.
1996

Letnik 51
Štev. 46 (2885)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Izid volitev v Sloveniji

Po nedeljskih parlamentarnih volitvah, ki so prinesle zmago vladajoči Liberalno demokrati stranki (LDS) premierja Drnovška in dveh »pomladnima« strankama, Slovenski ljudski stranki (SLS) Marjana Podobnika in Janševim socialnim demokratom (SDS) – med zmagovalci so tudi slovenski upokojevalci, ki so se združili v stranki DeSUS – je sestava nove vlade največje vprašanje, kajti desničarski blok strank »slovenske pomladi« je prav zaradi krepkega poraza Slovenskih krščanskih demokratov (SKD) Lojzeta Peterleta po dosedanjih podatkih za las zgrešil planirano mandatno večino v parlamentu in s tem izhodiščno bazo za postavitev vlade.

Tako pa vse kaže, da bo stari premier tudi novi, svojo novo vlado

na bo skušal postaviti na čim širšo osnovo. Pri tem bo Drnovšku zagotovo šla na roko medsebojna animoznost prvakov SLS, SDS in SKD, Podobnika, Janše in Peterleta, ki so se pred volitvami sicer nekajkrat sestali, da bi spravili skupaj vladni dogovor, a niso prišli na cilj. Vsak od njih bi bil pač rad »lider« oz. prvak desnega političnega spektra v Sloveniji. Vrh tega bi v »pomladni« vladni trojki, če bi dobila mandat za sestavo vlade, oskubljeni krščanski demokrati igrali bolj žalostno vlogo jesenske ovenelega lista in bi bili kvečjemu juniorski partner dveh zmagovalcev.

Zatorej je po resnih ocenah političnih poznavalcev Slovenije najverjetnejša koalicijska vlada med liberalnimi demokrati, ljudsko stranko in krščanskimi demokrati

na čelu z Drnovškom. In kot postranski, a zato nič manj dobrodošli sad takšne politične poteze bi bila odstranitev Janše od vladnih vzvodov oblasti.

Premier Drnovšek takšne vlade že v nedeljo zvečer ni izključil, ko je na vprašanje o možni pomladni koaliciji dejal, da je kot najmočnejša stranka iz volitev izšla LDS in zatorej tudi povsem normalno in upravičeno pričakuje, da dobi mandat za sestavo vlade. Po njegovem mnenju je dejansko nemogoče, da bi pomladne stranke sestavile stabilno vlado. On da za sodelovanje ne izključuje nobene stranke, vendar bo koalicija odvisna od usklajevanja in rezultatov preverjanja programov in pričakovanj posameznih strank.

Dalje na 2. strani

Dipl. inž. Štefan Domej

Janko Zwitter

Iva Müller

Zagotoviti delovna mesta na kmetijah

Prihodnjo nedeljo, 17. novembra, bo okrog 47.000 volilk in volilcev v Koroško kmetijsko zbornico za prihodnjih pet let odločalo o razdelitvi 36 mandatov. Za glasove se potegujejo štiri volilne grupacije: Kmečka zveza (VP - 17), svobodnjaški kmetje (10), socialistični kmetje (6) in Skupnost južnokoroških kmetov (2), ki kandidira na listi 4.

Na zadnjih volitvah leta 1991 je SJK zbrala 1.932 glasov (13 manj kot leta 1986) in osvojila dva mandata. Letošnji cilj so trije mandati, ki pa bodo realno gledano le težko dosegljivi. Potek predvolilne kampanje da upati, da bo SJK vendarle uspešna.

Glavni kandidat SJK je 38-letni kmet dipl. inž. Štefan Domej iz Rinkol, ki v kmečkem zastopstvu deluje že 10 let. Drugi kandidat je tudi tokrat 50-letni zbornični svetnik in kmet iz Zahomca Janko Zwitter; tudi on skupaj z Domejem deluje v kmetijski zbornici že deseto leto. Tretja kandidatka je 43-letna kmetica Iva Müller iz Vogrč, ki se zavzema predvsem za enakopravnost kmetov.

Kandidati SJK so na zborovanjih in ob osebnih obiskih na domačijah opozorili na pomembnost močnega kmečkega zastopstva, še prav posebej v tem času, ko so odločilnega pomena svetovanja, strokovnost, ustrezen servis in izobraževanje. Opozorili so tudi

na težke razmere po pristopu k EU, v katerih morajo danes živeti mali, srednji in gorski kmetje. Poleg tega se SJK zavzema za demokratizacijo in depolitizacijo znotraj kmetijske zbornice, ki bi bila zagotovilo za uspešnejše delo v interesu kmetov in kmetic. Nadalje kandidati SJK zahtevajo koncepte za ogrožene regije, kot je to južnokoroško obrobje, ter za gorske kmete in polkmete. SJK se zavzema za pravičnejšo razdelitev podpor, ki sedaj v glavnem koristijo le veleketom. SJK vidi možnosti za kmete v nižinskih legah v reji prašičev ter v govedoreji, kultiviranju rastlin in neposredni prodaji kmečkih proizvodov ter biološkem kmetovanju. m. š.

Maturantski ples

Dvojezične
trgovske akademije

v soboto, 16. novembra ob 20. uri
v domu sindikatov v Celovcu

Igrata: **John-Otti-Band**
in **Trio Storžič**

Podpore v kmetijstvu razdeliti pravičneje

Georg Wutte, 41-letni polpoklicni kmet iz Globasnice, je kandidat v teamu Schaumberger / kmetje v SPÖ pri volitvah v kmetijsko zbornico. Kot dvojezičen kandidat se namerava v zbornici zavzemati za posebne probleme kmetov na južnem Koroškem kot tudi za večjo pravičnost pri razdeljevanju agrarnih podpor. »Šele ko bodo podpore izplačane ob domeničenem roku, bom zadovoljen.«

Skupaj s teamom Schaumbergerjeve je Georgu Wutteju najpomembnejša večja podpora malim kmetom in tistim, ki se ukvarjajo s kmetijstvom poleg poklica. Njihovo preživetje da je treba zagotoviti z vsoto, ki zagotavlja osnovno eksistenco, namesto da se deli milijone veleposelstvom.

V okviru kmetijske zbornice želijo Wutte in kmetje v SPÖ poenostavitev formularjev in zmanjšanje mnogih odvečnih kontrol AMA. »Prav tako smo proti povišanju prispevkov za zbornico. Najprej je treba namreč štediti pri takih prispevkih, kot so n. pr. za predsedniško konferenco.«

Osrednji koncert

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

v nedeljo, 17. novembra 1996, ob 14.30,
v velikovškem gradu (Neue Burg)

Sodelujejo:

Vokalni kvartet Smrtnikovih bratov • Obirski ženski
oktet • MoPZ »Valentin Polanšek« • Ansambel
»DRAVA« • »Mlada Podjuna« • MePZ »Danica«

Izid nedeljskih volitev v Sloveniji je presenetil iz več razlogov. Politični prostor se je namreč polariziral. Desni tabor, zbran okoli strank tako imenovane slovenske pomladi, je zbral skoraj polovico volilnega telesa, drugi tabor, politično manj homogen, pa tudi polovico. Druga posebnost pa je v tem, da je bila volilna udeležba dokaj nizka (72%) v primerjavi z državami z dolgo demokratično tradicijo. Volilna »frustracija« (Wahlverdrossenheit) je v šestih letih samostojne in demokratične Slovenije dosegla kar visok nivo. Dokončni rezultat bo znan šele v petek. Le nekaj glasov volilcev po pošti bo odločalo o tem, ali bodo vlado sestavile stranke pomladi ali pa bo prišlo do mešane koalicije.

KOMENTAR

Piše dr. Marjan Sturm

socialne varnosti in osebnega vzpona, primerljive z zahodnoevropskimi državami. Real-

Volitve v Sloveniji

Medtem ko predsednik Liberalne demokracije Slovenije, najmočnejše stranke v slovenskem parlamentu, dr. Janez Drnovšek zagovarja koncept mešane koalicije, ki jo je z veliko koalicijo uveljavil v zadnjem mandatnem obdobju, desne stranke slovenske pomladi, to so Slovenska ljudska stranka Marjana Podobnika, Socialdemokratska stranka Slovenije Janeza Janše in Slovenski krščanski demokrati Lojzeta Peterleta zagovarjajo koncept politično homogene vlade oziroma vlade, v kateri naj bi imele večino. Drnovškova opcija izhaja iz prepričanja, da le mešana koalicija lahko preseže staro in za Slovenijo tako usodno politično polarizacijo. Obe opciji imata seveda nekaj na sebi. Države v politični tranziciji imajo med drugim sledeči problem: ljudje so od demokratične ureditve pričakovali hitro rast standarda,

no pa se to ni zgodilo in se objektivno tudi ni moglo. Določeni socialni sloji tega niso dosegli, nasprotno, nekateri so socialno celo nazadovali (npr. delavci, upokojeanci ipd). Na drugi strani pa so nekateri krogi na hitro obogateli. Taka konstelacija je vsakakor primerna za vse vrste demagogije, obljube ipd. Prednost mešane koalicije je v tem, da pomirja politične strasti, prednost politično homogene vlade pa je v tem, da imajo volilci na voljo čiste račune. Seveda pa slednja konstelacija nosi v sebi nevarnost polarizacije in konfrontacije, podobno kot v Avstriji med obema vojnoma. Nekatero predispozicije za slednje so prisotne tudi v Sloveniji.

Politična situacija v Sloveniji po nedeljskih volitvah vsekakor ni enostavna, imela pa bo tudi posledice za slovenske manjšine v zamejstvu.

NADALJEVANJE S PRVE STRANI

Najverjetnejša koalicija med LDS, SLS in SKD

Kdo bo novi slovenski premier: Zmagovalec Marjan Podobnik (SLS) ali zmagovalec Janez Drnovšek (LDS)?

Predsednik Ljudske stranke Marjan Podobnik je sicer vse do zadnjega upal v zmago desničarskih strank, kot realen politik pa je seveda priznal zmago LDS in seveda tudi ni izključil možne skupne vlade z Drnovškovo stranko.

Janez Janša, ki je najbolj silil v predvolilni dogovor o povolilni koaliciji desničarskih strank, je bil sicer vesel uspeha svoje stranke, a s končnim rezultatom, ko se tehtnica mandатов v parlamentu ni prevesila na desno, ni bil najbolj zadovoljen. Njegova stranka da ne razmišlja o povezavi v koaliciji z liberalno demokracijo, je dejal, a je pripravljena na takšno varianto, če bi imele stranke slovenske pomladi v njej tudi večino. Ena od najpomembnejših nalog novega parlamenta je po Janševem mnenju sprememba sedanjega proporcionalnega volilnega sistema v večinskega.

Lojze Peterle, prvak močno poraženih krščanskih demokratov, ki je še tik pred volitvami izjavil, da bo njegova stranka zmagala, je prišel v tiskovni center šele tik pred polnočjo, in to z zanj veselo novico: bil je neposredno izvoljen v slovenski državni zbor. Izid volitev je ocenil kot »nenajboljšo situacijo za Slovenijo glede njene prihodnosti«, nad rezultati pa po lastni oceni »ni prav navdušen«. Po stari navadi se krščanski demokrati tudi po teh volitvah odpravljajo na dopust; izbrali so si dokaj simboličen cilj: afriško puščavo.

Nič kaj vesela izida volitev ni bila Združena lista. Njeni predstavniki pa so opozarjali na dejstvo, da je skupaj z DeSUSom uspela obdržati krog volilcev, saj je ta izšla iz njenega spektra, in da ji je s temi volitvami le uspelo stabilizirati spekter političnih strank v Sloveniji.

Izid volitev pa se je nekaterim zelo ulegel v želodec oz. morda še kam drugam. Prvak Slovenske nacionalne desnice, »LAP.EN« Sašo Lap.nikakor ni mogel prenesti poraza in je insceniral obroben škandalček v tiskovnem centru.

Apropos volilni tiskovni center: Urad za informiranje se je ponovno izkazal kot izredno profesionalen in je novinarskim kolegom iz domala vsega sveta omogočil izjemno urejene delovne razmere. Poleg računalnikov z vsemi podatki volitev od leta 1990 dalje so bili novinarjem na voljo vsi tehnično-komunikacijski pripomočki ter ustrezna personalna in strokovna oskrba. Če bi obstajalo kakšno odlikovanje za novinarske centre, bi ga nedeljski novinarski center moral dobiti.

Franc Wakounig

DUNAJ: DISKUSIJA S STURMOM IN PIPPOM

Le malo interesa za pogovor o etnični zbornici

Slovenci jo imamo že nekaj let, gradiščanski Hrvati se je ravno navajajo: diskusije o enotnem manjšinskem zastopstvu (etnični zbornici). V zadnjih časih se pojavljajo glasovi, ki zahtevajo javnopravno zastopstvo za gradiščanske Hrvate. Ta porajajoča se debata je bila za Manfreda Cenarja od Gradiščansko-hrvatskega centra na Dunaju povod, da je povabil predsednika ZSA Marjana Sturma in predsednika Centra avstrijskih narodnosti Marjana Pippa (ki je zastopal predsednika NSKS Nanteja Olipa) na diskusijo o tej tematiki.

Pipp je sprva kot promotor etnične zbornice nakazal njene pozitivne strani. Poudaril je, da bi zastopstveno telo s pravico kolektivne iztožbe manjšinskih pravic (torej zbornica) manjšini lahko

zelo koristila, saj ima le redkokdo toliko energije, da se kot posameznik pribori skozi vse pravne instance, kadar želi uveljaviti svoje zakonsko zagotovljene pravice. V nasprotju s takšno rešitvijo bi po njegovem mnenju predlog Kostelke in Khola (okrepitev sosvetov) prinesla bolj malo, ker da vsebuje le lepotne korekture slabe ureditve. Še manj si pričakuje od ustavnega določila o Avstriji kot multietnični državi.

Kljub temu pa je pripravljen – in predsedstvo Centra avstrijskih narodnosti je to potrdilo, da zahtevo po ustanovitvi zbornice zaenkrat umakne iz predloga za novelizacijo zakona o narodnostih, ki ga je Center pred letom dni predstavil javnosti. Pomembnejše se mu zdi uveljavitev ostalih delov predloga, sporne točke pa se lahko lotijo potem.

Marjan Sturm je spravljal diskusijo na drugo stran, ko je zastavil principialno vprašanje, ali je pripadnost neki manjšini že zadostna za politično pripadnost. Vsaj kar se tiče politične pripadnosti v strankarskem smislu, je vprašanje zanikal. Volitve zadnjih let kažejo, da koroški Slovenci ne volijo bistveno drugače kot njihovi nemško govoreči sodeželani – le da je morda pri manjšini manj svobodnjakov. Ne glede na to, ali je EL priporočala koroškim Slovencem pri volitvah Zelene ali Liberalni forum, volilci teh priporočil niso upoštevali. To je za Sturma znak, da se manjšinci ne odmikajo od normativnega življenja in so torej povsem akulturirani.

Kar zadeva etnično zbornico, je priznal napako, da se je bil spustil v navidezen boj za oblast

z Narodnim svetom, čeprav diskusijo o javnopravnem zastopstvu lahko hitro zaključimo: brez spremembe zvezne ustave ta namreč ni mogoča, sprememba ustave pa je pri trenutni politični konstelaciji popolna iluzija. Zato bi bilo bolje to diskusijo opustiti in se posvetiti resnejšim temam, kot na primer regionalnim izobraževalnim projektom. Pouku slovenščine na Koroškem je treba dati evropsko dimenzijo – po njegovem mnenju se bo v prihodnjih letih moral vsak Evropejec učiti najmanj dveh tujih jezikov, in sicer poleg vsaj enega svetovnega še jezik sosedov. V tem kontekstu je treba videti tudi porast števila prijav k dvojezičnemu pouku. Dejstvo, da je vedno več šolarjev – ki pridejo v šolo brez predznanja – prijavljenih k slovenščini, samo

po sebi ni negativno, potrebno pa bo temu prilagoditi šolski sistem. Po uvodnih referatih naj bi prišlo do diskusije s sodelovanjem (maloštevilne) publike, vendar se ta ni in ni hotela ogreti. Kljub temu, da je Manfred poskusil prenesti debato na situacijo Hrvatov in na vprašanje kaj bi zanje pomenila zbornica, mu zbrani niso sledili. Tako so se k besedi javljali v glavnem politični sodelavci enega izmed diskutantov – koroški Slovenci. Edino Peter Tyran (glavni urednik Hrvatskih Novin) je videl v Sturmovih težah paralele k asimilacijskim težnjam Robakove skupine na Gradiščanskem, izjavo Huberta Resetarisa, da je Pipp že fejest, da pa je bil Smolle boljši, pa težko štejejo med resne diskusijske prispevke.

Jozi Wutte

NARODNI SVET IN ZBOR NARODNIH PREDSTAVNIKOV

Opotekajoče na pot normalnosti in/ali zavrtnjena slabitev Olipa

Po svoji »tinjski katastrofi« (lastna ocena ZNP), to je ne-sklepčnem posvetu dne 28. septembra 1996, je bil zbor narodnih predstavnikov kot osrednji odbor Narodnega sveta koroških Slovencev v četrtek, 7. novembra 1996, (69-letnica oktobrske revolucije) vendarle sklepčen in je mogel izvesti dolgo načrtovano spremembo pravil. Najpoglavnejši spremembi zadevata znižanje procentnega praga za sklepanje z dvotretjinske večine na absolutno večino navzočih članov ZNP ter sestav predsedstva. Odslej so člani predsedstva lahko tudi osebe od zunaj, vendar morajo biti »večina njegovih članov in vsi člani odborov izvoljeni iz srede zbora narodnih predstavnikov«.

Ta sprememba bi bila lahko prijazen indic, da se Narodni svet morda končno le podaja na pot normalnosti in ven iz navidezne in domala dogmatično zacementirane legitimistične ekskluzivnosti, ki ga je pahnila v osamo in izolacijo, narodni skupnosti koroških Slovencev pa sploh ni koristila, ker je bil s tem blokiran nujno potreben notranjemanjšinski dialog. Kajti sklicevanje na navidezno »edinstveno demokratično legitimiranost«, kakor da bi vsa ostala društva in organizacije v državi svoje odbore in zastopnike izbirala ilegalno in protizakonito ter nedemokratično, se je izkazalo kot cokljja za konsenz ter kot kratkotrajna kozmetika in nič več, saj niti znotraj organizacije stvari očitno niso na

Četverica s predsednikom EL, ki je najbolj zahtevala predsedstvo za ZNP

»demokratičnem nivoju«.

To je nazorno razgalil vehementni poseg Karla Smolleja, ki je zahteval posebno predsedstvo za zbor narodnih predstavnikov. Ne le zato, da bi odbor deloval »bolj učinkovito«, ampak tudi in predvsem zato, da bi oslabil pozicijo predsednika Narodnega sveta Nantija Olipa (»... od predsednika NSKS naj ne odvisi, ali dobim besedo ali ne. On naj zagovarja svoje delo.«), ki je bil menda izvoljen po najbolj demokratični metodi. Sploh se je Smolle izkazal kot star in izkušen maček, ki perfektno obvlada žongliranje s formalnimi posegi in triki za doseganje svojih načrtov. Del predsedstva na čelu z Olipom proti temu ni našel druge žavbe, kakor pa ugotovitev, da pri tej demontaži ne bo sodeloval.

Ali pripravljenost za normalne in dialoške odnose z Zvezo slovenskih organizacij ni samo prazen up, bo pokazal pogovor o ponovni vzpostavitvi

koordinacijskega odbora med Narodnim svetom koroških Slovencev in Zvezo slovenskih organizacij 29. novembra. Če bo res obveljala sprejeta trda linija, da naj se obe organizaciji glede sestava in delovanja koordinacijskega odbora menita le o predlogih Narodnega sveta in o ničemer drugem, je dovoljena ugotovitev, da se Narodni svet iz pretekle polomije ni naučil ničesar ali pa le bolj malo.

Po odstopih treh članov predsedstva (dr. Pavle Apovnik, Travdi Lipusch in Vincenc Gotthardt) sta bila v predsedstvo sprejeta tajnik Franc Wendenig in Marjan Pipp. Vladimir Smrtnik bo odslej prvi podpredsednik, drugega pa bo Olip šele izbral po svoji presoji. Vsekakor ne bo iz vrst ZNP. V tej zvezi je zanimivo, da je bil Apovnikov odhod vreden le kratke zahvalne replike predsednika Olipa. (»Že dolgo je tožil nad zdravjem«.)

Franc Wakounig

»Narodne skupnosti v Evropi«

»Jezikovne manjšine – izziv in šansa«

od 14. do 16. 11. 1996
v hotelu Karnerhof,
Brdo ob Baškem jezeru

Četrtek, 14. november

■ 17.00 Pozdrav mag. Vladimirja Smrtnika, urad za slovensko narodno skupnost, uvodne besede ddr. Karl Anderwald, nam. direktorja Urada koroške deželne vlade, otvoritev kongresa dr. Christof Zernatto, deželni glavar

■ 18.00 Podijska diskusija na splošno tematiko »Jezikovne manjšine: izziv in šansa«

■ 20.30 Sprejem – vabi koroški deželni glavar; zapel bo oktet Suha.

Petek, 15. november

■ 9.00 Predavanja na temo »Pravni položaj Slovencev na Štajerskem (dr. Ralf Unkart) in »Pravni položaj majhnih jezikovnih skupin v italijanskem alpskem prostoru« (do 10.30)

■ 11.00 Situacijska poročila manjšinskih predstavnikov

(Branko Lenart, Člen 7; Karl Lager, »Kanaltaler Kulturverein«; Rudi Bartolot, SKD »Planika« v Kanalski dolini – do 13. ure).

■ 14.30 Univ. prof. dr. Silvo Devetak: Vloga manjšin v evropskih mednarodnih odnosih; univ. prof. dr. Heinz-Dieter Pohl: Jeziki manjšin kot kulturna dediščina regije; univ. prof. dr. Andrej Moritsch: Jezik – etnija – narodnost; mag. Boris Jesih: So »male« narodne skupnosti drugačne od »velikih«?

■ 19.00 Kulturni spored: družina Zwitter in mladinska skupina Ledince, spregovorila bosta predsednika Slovenske prosvetne zveze in Kršćanske kulturne zveze, dr. A. Brumnik in dr. J. Zerzer.

Sobota, 16. november

■ 9.00 Univ. prof. dr. Vladimir Klemenčič: O današnjem položaju nemške manjšine v Sloveniji; univ. prof. dr. Stefan Karner: O položaju nemške manjšine v Sloveniji od leta 1939 naprej. (do 10.30)

■ 11.00 Situacijska poročila manjšinskih predstavnikov: dipl. inž. August Gril, društvo »Gotscheer Altsiedler«; dipl. inž. Erik Krisch, društvo Peter Kosler iz Ljubljane; mag. Dušan Kolnik, društvo »Freiheitsbrücke/Most svobode« iz Maribora (do 12.30)

■ 14.30 Povzetek in zaključna beseda – dr. Christof Pan iz Bozna.

Konferenčna jezika:
nemščina, slovenščina

Udeležence prosimo, da se za rezervacijo hotelskih sob povežejo s hotelom Karnerhof, A-9580 Brdo ob Baškem jezeru/Egg am Faakersee, tel. 04254/21 88, faks 04254/3650. Enoposteljna soba stane 990 šil.

Prijave h kongresu:

Urad koroške deželne vlade, biro za slovensko narodno skupnost, Arnulfplatz 1, 9021 Klagenfurt/Celovec, tel. 0463/536-28 61, 28 64, faks 0463/536-28 25.

Vestnikovi telegrami

■ **Hrvaška je bila** pretekli teden kot 40. članica sprejeta v Svet Evrope. Kljub temu, da si je zaradi svojih težav zaradi vpletenosti v vojno in pa izrazitega kršenja človekovih pravic v odnosih do Srbov v Kninski krajini, pri vračanju beguncev in svobodi medijev, še posebej pa zaradi samovoljnih Tudjmanovih večkratnih zavrtnitev imenovanja župana iz izvoljene opozicije v Zagrebu za skoraj leto dni pri sprejemanju zaprla vrata, je bila po sprejetju Rusije, s katerim so kriteriji močno izgubili na teži, in po podpisu o izpolnitvi zahtev SE kljub temu sprejeta. Ob tem pa se je v Svetu Evrope vendarle zgodil dokaj neprijeten incident. V dvorani so člani organizacije »Novinarji brez meja« raztrosili prvo stran splitskega časopisa Ferial Tribune, ki ima s Tudjmanovo »svobodo medijev« največ težav in celo sodnih pregonov.

■ **Italija in Hrvaška sta ob** podpisu sporazuma o zaščiti narodnostnih skupnosti v obeh državah močno posegli tudi v pristojnosti Slovenije. Prejudic je v tem, da sta pedvideli popolno svobodo gibanja pripadnikov italijanske narodnosti preko slovensko-hrvaške meje, zaposlovanje Italijanov s slovenske strani v Hrvaški, Unija Italijanov s svojim sedežen na Reki pa naj bi predstavljala italijansko narodno skupnost v obeh državah. Italija je Hrvaški za ta podpis obljubila za hrvaško manjšino v deželi Molize pravico do uporabe hrvaškega jezika in do kulturnih ustanov. Za Slovenijo je podpis sporazuma s takim prejudicom sporen predvsem v tem, da jo postavlja pred izvršeno dejanje, hkrati pa daje vtis, da je morala prav Hrvaška poseči v pravice Italijanov v Sloveniji in jih dvigniti na višjo raven, za kar pa nima nobenih argumentov. Celotno nasprotje: znano je, da so le-ti prav na Hrvaškem v precej težji situaciji kot v Sloveniji.

■ **Položaj Tržaške kreditne banke (TKB)** je še naprej povsem nejasen. Ob velikih izgubah, ki so jih utrpele tudi slovenske in hrvaške banke, so se njihovi predstavniki prejšnji teden v Rimu sestali s centralno Banco d' Italia in predlagali sanacijo. Delež naj bi pokrili s svojimi terjatvami do TKB (slovenske banke okrog 25, hrvaške pa 135 milijard lir). Uspeli so vsaj toliko, da je italijanska centralna banka možnost likvidacije TKB v vrsti ukrepov postavila na zadnje mesto. Medtem naj bi pridobila tudi nekaj vlagateljic med italijanskimi bankami. Ali bodo banke treh držav poskušale sanirati sedanjo TKB ali pa hkrati z njeno likvidacijo ustanovile novo, ostaja nadalje odprto. Prihodnji sestanek bančnikov treh držav bo v četrtek.

■ **Kriza Tržaške kreditne banke** je oplazila tudi krovno organizacijo Slovencev v Italiji – Slovensko kulturno-gospodarsko zvezo (SKGZ). Na seji pretekli četrtek v Gorici je zaradi razčiščevanja krivde nekaterih njenih funkcionarjev in kriminalizacije celotne organizacije odstopilo njeno vodstvo, izvoljeno prek upravnega odbora, ne pa predsednik Klavdij Palčič, ki je bil izvoljen na občnem zboru. Ta bo v delovni skupini, v kateri so predsedniki dosedanjih pokrajinskih odborov SKGZ in predsedniki štirih najmočnejših v SKGZ vključenih organizacij – Zveze kulturnih organizacij, Gospodarskega združenja, Zveze slovenskih športnih združenj in Kmečke zveze – pripravil prenovitveni program, ki naj bi ga kongres (občni zbor) SKGZ sprejel 15. decembra.

■ **Mešani pevski zbor AVE** iz Ljubljane je najboljši zbor na svetu. To laskavo priznanje si je osvojil na mednarodnem tekmovanju v Grčiji, na katerem je sodelovalo 68 zborov iz 26 držav. Stroga mednarodna žirija mu je prisodila absolutno najvišjo oceno. Zbor vodi Andraž Hauptman.

■ **V Republiki srbski** v neenotni Bosni in Hercegovini sta po zamenjavi vojaškega poveljstva nastali dve vojski. Prejšnji teden je namreč predsednica bosanskih Srbov Biljana Plavšić razrešila proslavljenega in pred mednarodnim sodiščem v Haagu osumljenega generala Ratka Mladića in namesto njega postavila za poveljnika vojske bosanskih Srbov Pera Čolića. Dodatno je zamenjala še dva generala iz Mladićeve garniture – Zdravka Tolimira in Milana Gvera. To je po lastnih izjavah storila na pritisk mednarodne skupnosti. Zamenjana trojica pa je iz svojega štaba v Han Pjesku, kamor se je Mladić s svojo milico umaknil po obtožbi za vojne zločine, da razrešitve ne prizna, »ker bi bila zelo nevaren poskus uničenja srbske vojske in uveljavljanja nadzora nad srbskim ljudstvom«. Po nepreverjenih vesteh Mladića podpira kar okrog sto visokih in zelo vplivnih oficirjev vojske bosanskih Srbov. Na Palah, kjer naj bi bilo poveljstvo vojske, so se začela pogajanja med odstavljenim in na novo imenovanim poveljstvom, vendar razrešitve problema še ni videti.

EKSKURZIJA DUNAJSKE SLAVISTKE

Po sledih južnih Slovanov

Dr. Katja Sturm-Schnabl, docentka na dunajski slavistiki, že več let pripravlja ekskurzije, ki naj bi študentkam in študentom nudile boljši vpogled v zgodovino, jezik in kulturo Slovencev. Tako je dunajske sloveniste vodila pot že po domala vseh pokrajinah Slovenije, lani pa celo preko slovenske meje k slovenski manjšini v Italiji. Letos smo se obrnili v drugo smer in si šli ogledat položaj srbske, hrvaške in slovenske manjšine, pri čemer se je za predstavitev prvih dveh treba zahvaliti gradiščanskemu Hrvatju dr. Nikoli Bencsicu, ki je ekskurzijo soorganiziral.

Obisk pri Srbih ...

Madžarska je bila od nekdaj pravo zbirališče narodov in narodnosti. Letos je praznovala 1100 let naselitve dežele, ki so bila zaznamovana s prihodi in odhodi raznih plemen in ljudstev, ki so izrinjali drug drugega. In tu se niti ni treba vrniti do Hunov in Avarov. Zadostuje, če pogledamo pol tisočletja nazaj, ko so se istočasno kot danes v Avstriji živeli Gradiščanski Hrvatje – Srbi in Hrvatje začeli pomikati proti severu: deloma v strahu pred Turki, deloma pa kot vojaki, ki naj bi branili Avstrijo in zlasti Dunaj pred napadalci z jugovzhoda.

Prav srbski vojaki so bili tisti, ki so v kraje današnje severne Madžarske pa tudi Slovaške prinesli s sabo pravoslavne obrede, ki so se deloma ohranili do danes. Tako je bila prva postaja naše ekskurzije obmejno mesto Komárno/Komárom, ki ga reka Donava deli na slovaški in madžarski del. V severnem, slovaškem delu mesta s slovanskim imenom (okolica je bila močvirnata in polna komarjev) se nahaja pravoslavna cerkev iz leta 1754, zgrajena pa je bila na temeljih nad dvesto let starejše, a večkrat porušene prvotne cerkve. Z oltarjem iz Srbije, ikonami iz Srbije, Bolgarije in Rusije, grbom Esterhazyja in klopni iz katoliške cerkve kaže vplive, pod katerimi so bili gratitelji. Posebnost cerkve pa je zvezda na tleh, ki jo najdemo le v treh cerkvah, poleg te še v Betlehemu in v Sofijini cerkvi v Istanbulu, pomeni pa, da je te cerkve posvetil patriarh iz Bizanca osebno.

Cerkev je l. 1965 postala muzej, pred štirimi leti pa so v njej spet začeli opravljati božje službe v srbskem jeziku za nekako deset srbskih družin, kolikor jih je še v mestu. Poprihaja iz Bratislave, kjer prav tako še obstaja pravoslavna fara.

Mimo Esztergoma, znanega po veličastni baziliki, smo prispeli v Szentendre/Szentandrea, nekdanje kulturno središče tukajšnjih Srbov (20 km severno od Budimpešte). A v 19. stolet-

Glavna urednica slovenskega časopisa »Porabje« Marjana Sukić in voditeljica ekskurzije univ. doc. dr. Katja Sturm-Schnabl v muzeju v Gornjem Seniku, ki predstavlja versko življenje Slovencev na Madžarskem

ju so se začeli Srbi odtod vračati v Srbijo in danes je v mestu le še 80 do 100 članov srbske pravoslavne cerkve. Ogledali smo si muzej z znamenito zbirko srbskih srednjeveških rokopisov in tiskovin (najstarejša iz leta 1490) ter drugih verskih objektov (ikone, mašna oblačila, ...), ki so večinoma iz osemnajstega stoletja. Poleg muzeja je urejena še ena od dveh srbskih knjižnic na Madžarskem (druga je v Budimpešti).

... Hrvatih ...

Ko smo prispeli v Budimpešto, smo se nastanili v dijaškem domu, ki je priključen novi hrvaški šoli (odkar je bila jugoslovanska gimnazija razdeljena na hrvaško in srbsko, a o tem kasneje).

Prva točka drugega dne je bil Savez Hrvatov u Madžarskoj (strešna organizacija Hrvatov). Sedež ima v hiši, kjer imajo svoje pisarne vse narodnosti na Madžarskem – še, saj se bodo Hrvatje decembra izselili.

Tam nam je Mijo Karagić, predsednik hrvaške samouprave, razložil situacijo Hrvatov na Madžarskem. Po njegovem prikazu je hrvaška manjšina še kar dobro organizirana in se težko pritožuje. Po političnem prelomu na Madžarskem so bile za vse narodnosti ustanovljene krajevne samouprave: povsod, kjer se najde pet pobudnikov ene narodnosti (torej v vseh dvojezičnih krajih) se paralelno z občinskimi volitvami izvoli samouprava tam živeče narodnosti. Voli lahko vsak občan, tako da ni potreben noben kataster. Ta samouprava ima na občinski ravni določene pravice soodločanja, na zvezni ravni, kjer se vse samouprave ene narodnosti koordinirajo in imajo vrhovno organizacijo, pa nimajo nikakršnih pravic. Kljub temu se seveda večje narodnosti, kot so to Nemci in tudi Hrvatje (po internih ocenah jih je okoli 90.000, pri volitvah hrvaških samouprav se je udeležilo celo 130.000 občanov) znajdejo tudi v državni politiki. Manjše narodnosti, kot so to Srbi ali Slovenci, seveda nimajo nobenih možnosti. Sploh ureditev samouprav, ki je

poenotila manjšinske strukture, koristi predvsem nacionalno homogenim in močnim manjšinam. Zato Slovenci s tem nikakor niso tako zadovoljni kot Hrvatje. Ti so pač svojo strešno organizacijo več ali manj konsekventno zlili z novo samoupravno strukturo in tako sestavili krepko zastopstveno telo. To izdaja tednik »Hrvatski glasnik«, skrbi za izdajanje hrvaških knjig ter soupravlja 36 hrvaških vrtcev, 47 osnovnih šol, dve gimnaziji (v Pécsu in v Budimpešti), določen vpliv pa ima tudi na tri katedre za hrvaški jezik.

Na sedežu narodnosti v Budimpešti so (zaenkrat še) združene vse manjšine. Vendar ne več dolgo: decembra se bodo Hrvatje izselili

Sicer je delovanje Hrvaške zveze nekoliko oteženo zaradi razdeljenosti Hrvatov na osem etničnih skupin (Hrvatje, ki so prišli iz raznih krajev Hrvaške in govoriijo različna narečja), a odkar je Jugoslavija razpadla in s tem tudi Jugoslovanska zveza na Madžarskem, so srečni, da so se znebili »raznarodovalne politike« bivše matične države. Tako so oddvojili hrvaščino od srbsčine in vseh ravneh in srbsko narodnostjo tudi sicer nimajo dosti kontaktov.

Najbolj jasno se vidi novo razmerje moči med hrvaško in srbsko narodnostjo (ta šteje le okoli 5000 pripadnikov v celi državi, od tega je skoraj polovica beguncev iz Srbije, ki so prišli v zadnjih letih) na področju šolstva. Prej skupna gimnazija v Budimpešti, ki so jo pred tremi leti Hrvatji zapustili, je v precej žalostnem položaju. Le 160 učencev še za-

haja v zastarelo poslopje, na obljubljeni prenovi drugega poslopja (do druge svetovne vojne zasebna jugoslovanska gimnazija) bodo verjetno še nekaj časa čakali – po prvih obljubah naj bi bila gotova že zdavnaj. Ogromno poslopje hrvaške gimnazije (v isti stavbi je še osnovna šola, vrtec in prej omenjeni dijaški dom) je v primerjavi s tem pravi imperij: najsodobnejše opremljena šola z vsem, kar si za poučevanje lahko želiš. In to kljub temu, da je tudi v tej gimnaziji le 220 učencev.

Drugače kot v Avstriji so izvedli delitev srbohrvaščine v dva samostojna jezika v Budimpešti tudi že na univerzitetni ravni, vsaj na papirju. V resnici se še vedno v 80 do 85 odstotkih predava skupno. Predstojnik katedre prof. István Nyomárskay sicer priznava, da ta odločitev ni bila najbolj znanstvena, a avtonomija znanosti se pač neha pri denarni odvisnosti od politike.

... in Slovencih na Madžarskem

Na poti od Budimpešte proti slovenskemu Porabju smo se ustavili še v Keszthelyju ob Blatnem jezeru (tudi ime jezera

farovžu, zdaj preurejenem v penzion. Ko je namreč umrl župnik Janez Kuhar, je precej propadlo hišo odkupil madžarski par, ki jo je deloma s pomočjo etnologinje Marije Kozar-Mukič uredil v muzej. V njem so poleg stalne razstave, ki prikazuje versko življenje Slovencev v Porabju (po podatkih naše vodičke Marijane Sukič, glavne urednice slovenskega časopisa »Porabje«, so njeni rojaki skoraj pretirano verni), prirejajo v tej hiši s pomočjo Zveze Slovencev še razne druge razstave in prireditve.

Zveza Slovencev zdaj obstaja pet let, ravno tako dolgo izdajajo svoj časopis, ki izhaja dvotedensko. Jezik v njem je deloma knjižna slovenščina, deloma pa stari prekmurski dialekt. Je pač tako, da mnogi knjižnega jezika ne obvladajo, vendar pravi Sukičeva, da o politiki in mnogih drugih temah pač ni mogoče pisati v narečju, ker enostavno primanjkuje besed.

Sedež Zveze je v Monoštru/Szentgotthárd, kjer je tudi kulturni center porabskih Slovencev. Mesto je sicer večinoma madžarsko, vendar vse bolj prodira nemščina; ne toliko zaradi nemške manjšine, ki tu živi, temveč predvsem zaradi bližine Avstrije, od koder prihaja denar: iz istega vzroka tudi v okoliških vaseh, ki so do 90-odstotno slovenske, nemščina že izrinja slovenščino. Doslej je bila asimilacija precej zadržana, ker so vse slovenske vasi (skupno jih je sedem) znotraj nekdanjega varnostnega pasu ob meji, v katerega se od zunaj nihče ni mogel naseliti brez posebnega razloga. Vendar se je to v zadnjih letih precej spremenilo. Lepo ohranjena narava privlači vse več Madžarov v te kraje in tako se slovenščina seveda bori za preživetje. Dodatna hiba za cerkvi vdane Slovence je, da trenutno nimajo nobenega slovenskega duhovnika. Prej so bile vsaj maše slovenske in duhovniki, kot je bil Janez Kuhar, so že gledali na to, da ob nedeljah nihče ni izostajal od svoje dolžnosti.

Z ureditvijo manjšinskih samouprav Slovenci niso nič kaj srečni. Jasno jim je, da so uravnane po merah večjih narodnosti, sami pa svojo občutijo kot vsiljeno od zgoraj in se zanjo ne morejo ogreti. Posledica tega je, da so v samoupravi v glavnem ljudje, ki doslej še niso bili aktivni in da s tem nastaja nekakšna konkurenca Zvezi Slovencev. Zaenkrat po mnenju Sukičeve ta konkurenca še ni tako močna, da bi jim lahko škodovala – samouprava pač še nima zadostne moči. A kaj lahko se zgodi, da bo to v prihodnjih letih drugače. To pa bi lahko pomenilo konec Zveze Slovencev, kateremu bi verjetno sledil konec slovenščine v teh krajih. **Jozi Wutte**

IZ KULTURNE METROPOLE

Literatura v kavarni

Od 15. do 19. oktobra je na Dunaju potekal mednarodni simpozij o »h kavarniški literaturi«, pojavu, ki je sicer tesno povezan z Dunajem, vendar ga je najti tudi v malodane vseh evropskih metropolah in v latinski Ameriki. Vloga ljubljanskih kavarn v tem sklopu je pretresla Katja Sturm-Schnabl.

Simpozij »Literarische Kaffeehäuser. Kaffeehausliteratur« je poskušal osvetliti značilnosti in pomen t. i. kavarniške literature. S tem je v prvi vrsti mišljena literatura, ki so jo pisali, brali ali brez pismene predloge predvajali avtorji v kavarnah in o kateri se je tam tudi razpravljalo. Posebna komunikacijska situacija v kavarni, kjer so avtorji in publika bili v neposrednem stiku in se je vloga avtorja in poslušalca lahko menjala, ni pripeljala smo do nastanka posebnega literarnega žanra, temveč je postala tudi pomembna gonilna sila literarnega razvoja v mnogih državah.

Zgodovina kavarne je kajpada daleč starejša od kavarniške literature. Prva kavarna je bila ustanovljena v 15. stoletju v Meki. Iz arabskega prostora so jo Turki prinesli v Evropo, tako da je Beograd imel svojo prvo kavarno že leta 1522. Od 17. stoletja dalje so tudi ostali Evropejci odkrivali omamni vonj kave in nastale so prve kavarne, ki so bile prostornejše od osmanskih, vendar kakor te le moška domena. Izoblikovala sta se dva glavna tipa: živahna francoska kavarna, v kateri se je igralo, pelo, pilo in jedlo in mirnejša dunajska kavarna, v kateri se je predvsem bralo. V takih kavarnah se je pozneje razvilo tisto, čemur bi danes lahko rekli kavarniška literatura.

Da so kavarne postale središče in prave inštitucije kulturnega utripa, za to je več razlo-

gov. Ko so proti koncu preteklega stoletja začele izhajati številne revije in časopisi, si jih je gmotno revna umetniška duša komaj mogla privoščiti. Ker so pisatelji vendar hoteli vedeti, kaj se dogaja v umetniškem in političnem svetu, so pač hodili brat časopise v kavarno. Pomembnost kavarne se je ravnala po številu in kakovosti naročenih revij. V znameniti praški kavarni Union je takratni natak pan Patera skrbel za nabavo domačega in tujega čtiva. Koliko ga je lahko naročil, pa je bilo odvisno od napitnine, ki jo je dobival od svojih gostov.

Nekateri pisatelji so zahajali v svojo kavarno tudi iz eksistenčnih razlogov, ker bi bili doma verjetno od mraza tako trepetali, da ne bi bili mogli pisati. Peter Altenberg in Alfred Polgar sta kot domači naslov nekaj časa navajala kar kavarno Café Central.

Medtem ko je del pisateljev v kavarnah iskal družbo, včasih tudi prepir, so drugi dajali prednost kavarnam, v katerih so lahko v miru delali. To je znano za Ericha Kästnerja v Berlinu, verjetno pa je tudi Ivan Cankar zahajal v nemško kavarno Union prav zato, da bi ga njegovi častilci in nasprotniki preveč ne motili. Nenazadnje so bile določene kavarne tudi kraj, kjer so se navezovali stiki z založniki, intendanti in mecenari, ki so avtorjem pogosto odprli pot v širšo javnost in solidnejše življenje.

Kje bi se torej lahko našel primernejši ambient za pogovore o kavarniški literaturi kot v kavarni? Tako so bile *Café Pr,ckl*, *Café Museum* in *Café-Central* v središču tridnevnega sporeda, v katerem je bilo predstavljenih 18 mest z dveh kontinentov iz vidika kavarniške literature med leti 1890 in 1950.

Referenti so predstavili ka-

varniške scene od Berlina do Lisbone in Firenz, od Ciudadada de Mexico do Buenos Airesa in hitro se je izkazalo, da je kljub geografski razdaljenosti najti vrsto skupnih značilnosti tako v pisanosti kavarniških družb kakor v literaturi, ki je nastajala v kavarnah. Take značilnosti so mestni značaj te literature njen humor in izrazita satiričnost, posebno pa kratkost besedil, ki so prvotno pogosto obstajale le v obliki oralne literature, in so jih avtorji šele pozneje zapisali in nekoliko prikrojili okusu anonimnega bralca ali pa so se ohranila samo v anekdotah.

Med predstavljenimi metropolami je bila upoštevana tudi Ljubljana. Katja Sturm-Schnabl je v svojem referatu osvetila predvsem zgodovinska in družbena ozadja kavarniške kulture v Ljubljani, kajti prava kavarniška literatura se tam ni razvila. Prve kavarne so bile »nemške« in nekam do l. 1848 so zahajali tja tudi slovenski intelektualci in pisatelji kot Matija Čop, Miha Kastelic, Andrej Smole in France Prešeren. V poznejših »slovenskih« kavarnah se je sicer razpravljalo tudi o literaturi, vendar so bila zaradi situacije narodna in politična vprašanja v ospredju. Poleg tega je bila literatura takrat pojmovana tudi kot nositeljica narodne ideje in je imela konspirativen značaj. Iz varnostnih razlogov se je gojila predvsem v tajnih društvih in manjših skupinah, ki se niso srečevali v javnosti. Sploh pa so Slovenci bolj zahajali v gostilne kot v kavarne. Med vojnama se je najznamenitejši (literarni) krožek srečaval Pri kolovratu, drugi »štamtiši« so bili »Pri Mačku«, Pri Figovcu in drugje. To je bil tudi čas, ko je bilo v Ljubljani največ kavarn. Dokazov za to, da bi slovenski avtorji pisali tudi zgolj v kavarniški družbi

ali zanjo, referentka ni mogla zaslediti. Kavarna kot kraj komunikacije pa je seveda zapustila sledove v slovenski literaturi, na primer v nekaterih besedilih Ivana Cankarja in Slavka Gruma.

Čeprav je celota posameznih referatov posredovala vtis, da dejansko obstaja literarna zvrst, ki bi jo lahko imenovali kavarniška literatura, je Michael Rössner v povzetku dognanj simpozija kritično pripomnil, da oznaka morda le ne ustreza popolnoma, ker da značilnost, kot je kratkost besedila ne zadeva samo literaturo tega tipa, temveč tudi druge literarne zvrsti, pri čemer so zvrsti vedno le historičen konstrukt.

Vsekakor je cikel predavanj pokazal, da so kavarne v večini predstavljenih dežel dejansko odigrale pomenbno vlogo v razvoju findesièclovske in avantgardistične literature. Hkrati je simpozij relativiral mit literarne kavarne in bohemstva, saj se je izkazalo, da je bilo oboje pogosto izraz socialnih okoliščin, v katerih so avtorji živeli »neprostoovoljno«.

Ob koncu simpozija se je pozornost osredotočila še na sedanost in na prihodnost kavarniške literature. Robert Schindel je bral iz svoje proze, ki jo še od mladosti piše skoraj izključno v kavarni ali v »espressu«. Kljub temu jo je komaj mogoče označiti kot kavarniško literaturo. Avtor si je kot najstnik izbral kavarno kot zatočišče, ker doma ni mogel pisati v miru. Kmalu mu je tišina kavarniškega šuma postala tako ljuba, da mu je zdaj tišina svojega stanovanja preglasna za pisanje. Njegovo delo je značilen primer zato, da se v literaturi, ki nastaja v kavarni, nujno ne zrcali kavarniško vzdušje.

Literarnih kavarn in kavarniške literature danes (najbrž)

ni več. Ali je kljub temu mogoče, da se pravkar poraja nova inačica tega žanra? To vprašanje je bilo v središču zaključnih pogledov: literarna kavarna 21. stoletja nastaja v kavarni, saj se je izkazalo, da računalniška tehnologija nudi pisateljem nove komunikacijske možnosti in da ima literatura, napisana v internetu, paralele s kavarniško literaturo, to sta nakazala pesnik Christian Ide Hintze in Jorge Larossa. Larossa je poročal, da je okoli 500 urugvajskih umetnikov in intelektualcev v medsebojnem stiku preko interneta. Za ljudi, ki so morali zapustiti deželo, je to možnost, da se spet vključijo v dogajanje v domovini. Razvila se je posebna vrsta komunikacije z diskusijami in žaljivostmi, nastala so prva prijateljstva in sovraštva. Pojavili so se tudi ljudje, ki hočejo le motiti internetsko družbo in vanjo vnašati nemir. Vse to nekam spominja na situacijo v nekdanji kavarni. Hintze je predstavil projekt verižne pesmi v internetu (vsak lahko pripiše eno vrstico) in tamkajšna stran z avstrijskimi pisatelji. Kako se bo novi literarni žanr razvil in kako bo morda vplival na neručalniško literaturo, kajpada noben sogovornik ni mogel povedati.

S simpozijem je bil uspešno zaključen dveletni raziskovalni projekt, ki sta ga vodila romanist Michael Rössner iz Münchna in dunajski germanist Wendelin Schmidt-Dengler. Kot prireditelj je nastopalo zvezno ministrstvo za znanost, promet in umetnost, ki je dalo na razpolago prostore in omogočilo izpeljavo celotnega projekta v okviru raziskovalnega programa »Grenzenloses Österreich«. Naslednje leto naj bi izšel tudi zbornik s prispevki vseh referentov. A. L.

S KNJIŽNEGA SEJMA V LJUBLJANI

Založba Drava v odprti družbi

Na 10. knjižnem sejmu v Ljubljani s pomenljivim imenom »Frankfurt po Frankfurtu«, ki ga vsako leto prireja knjigarna Konzorcij (Andreja Mlinar) v Cankarjevem domu v Ljubljani, se je letos prvič predstavila tudi založba Drava iz Celovca. Na povabilo skupine INDEKS je svoj jesenski program predstavila na posebni tiskovni konferenci in v enourni radijski oddaji.

Skupina INDEKS je neformalno združenje osmih slovenskih založb, ki se prizadeva – ob podpori Zavoda za odprto družbo – za večjo promocijo družbenokritične literature in humanistike v Sloveniji. V tem okviru je prav tako pomembno povezovanje z založ-

bami izven Slovenije, ki se prav tako zavzemajo za publicistiko s področja družboslovja in humanistike.

Na tiskovni konferenci so se poleg Drave predstavile še založbe »Antibarbarus« (Albert Goldstein), založba Naklada MD in njen časopis oz. »Biblioteka Quorum« (Miroslav Mićanović) iz Zagreba ter založba »Epoha« iz Skopja.

Založniki so ob velikem zanimanju občinstva in novinarjev prišli do sklepne ugotovitve, da so si njihovi osnovni problemi zelo podobni, čeprav delujejo v različnih državah. V kolikšni meri pa države podpirajo ali celo ovirajo in zanamarjajo družboslovje in kritiko, pa je odvisno od stopnje demokracije teh držav.

Tiskovni konferenci je sledil enourni pogovor na programu Radia Slovenija. Urednica Milka Lužnik-Pahor se je o aktualnih vprašanjih založništva na področju družboslovja in humanistike pogovarjala z Albertom Goldsteinom (Antibarbarus), Aldom Milohničem (Zavod za odprto družbo) in z ravnateljico dr. Helgo Mračnikar (založba Drava).

Pogovoru o družbenokritičnem založništvu je sledilo tudi izredno zainteresirano občinstvo

KUMST - ŽITARA VAS

»Dom napolniti z življenjem«

Preteklo soboto je bil za iniciativo »Kulturni most/Kumst«, ki se je leta 1989 lotila drznega projekta, namreč obnoviti kulturni dom v Žitari vasi, velik praznik: sedem let so trajala obnovitvena dela, ki so jih opravili domačini in prostovoljci – skupno je bilo brezplačno in v prostem času opravljenih nad 100.000 delovnih ur – da bi ta dom, ki so ga pred prvo svetovno vojno zgradili društveniki »Trte« in je bil pomemben za razvoj slovenskega življa v tem predelu južne Koroške, prebudili iz Trnuljčičinega spanja. In res, po sedmih letih vztrajnega dela pod vodstvom pobudnika in predsednika društva »Kumst« Pavlija Sterna je razpadajoči in zanemarjeni kulturni dom ob prisotnosti številnih častnih gostov in seveda vseh družin, prostovoljcev in društvenikov »Trte« ter podpornikov zablestel v novem sijaju. Dom, ki je bil tik pred propadom, je tako zaživel novo pomlad.

Velik izziv

Predsednik in motor iniciative »Kumst« Pavli Stern je na otvoritveni svečanosti pozdravil častne goste, med drugim iz Slovenije drž. sekretarja za Slovence po svetu Petra Vencelja, strokovnega svetovalca Rudija Merljaka in konzula RS Marka Vrevca, predsednika ZSO Marjana Sturma, predsednika SPZ Gustava Brumnika in tajnika Janka Malleja, tajnika KKZ Nužeja Tolmajerja, tajnika NSKS Franca Wedeniga, občinskega odbornika občine Žitara vas Tomija Peteka, predsednika »Trte« Mirka Ogrisa, družine, aktiviste in sodelavce, ki so pomagali pri obnovi doma. V svojem nagovoru je z upravičenim ponosom dejal, da jim je iz podrtije uspelo napraviti prijazno in sodobno urejeno hišo s lepimi notranjimi prostori za različne prireditve. »Sami smo presenečeni nad tem, kar smo storili v zadnjih letih v tisočih delovnih urah, vendar danes lahko sami doživljamo naše opravljeno delo«. Iskreno se je zahvalil vsem, ki so pomagali. Gradnja je potekala, in to je zelo razveseljivo, brez kakšnih resnih poškodb aktivistov. Nadalje je povedal, da ima veliko vizij in pričakovanj, kako napolniti to hišo, ki naj bi povezovala oba naroda, mlajšo in starejšo generacijo, z življenjem, kar zanj pomeni velik izziv. Kako doseči ta cilj oziroma uresničiti te vizije, pa bo odvisno od ljudi, ki bodo delovali v tej hiši. Obljubil je, da bo poskrbel za pošteno ravnotežje pri sestavljanju programa. Zelo jasno je poudaril, da »Kumst« ne pojmuje kot oviro za »Trto«, temveč kot obogatitev in motivacijo. »V hišo želimo privabiti ljudi različnih kulturnih korenin, naroda soseda

Ob navzočnosti prominente in tistih, katerim je namenjen, je bil odprt novi kulturni dom v Žitari vasi

in skupaj razvijati oblike sožitja, zavzemali se bomo za odpravo predsodkov. Ali bo vse to tudi uspelo? To se bo izkazalo v nekaj letih.« Pavli, ki ni mogel skriti določene utrujenosti, saj so zaključna dela opravili šele tik pred otvoritvijo, je kljub temu izžareval optimizem za ta, lahko bi rekli, življenjski projekt.

Kraj srečanja

Po nagovoru Pavlija Sterna so prevzeli besedo častni gostje, ki so iniciativi »Kumst« čestitali za požrtvovalno delo pri uresničevanju njihovega načrta.

Drž. sekretar Peter Vencelj je poudaril pomen kulture, ki je sestavni del človekovega življenja in ki daje naši biti novo kvaliteto. Živeti drug z drugim, drug za drugega v tem prostoru pomeni tudi učiti se živeti skupaj. Vsem, ki bodo skrbeli za ta dom, pa je zaželel veliko uspeha.

Predsednik Slovenske prosvetne zveze Gustav Brumnik je obnovo tega starega kulturnega doma ocenil kot pomemben dan za Žitara vas in za celotno narodno skupnost na Koroškem. Na kratko je orisal zgodovinsko pot doma in kulturno delovanje v njem, ki je bilo zaradi dveh vojn večkrat prekinjeno. Okoliščine niso bile vedno naklonjene in v šestdesetih letih je kulturni dom docela zaspal. Šele v osemdesetih letih se je rodila iniciativa »Kulturni most/Kumst«, ki jo je SPZ od vsega začetka gmotno in idejno podpirala. Zavedala se je, da so lastni prostori osnova za kulturno delovanje in razvoj, hiša pa naj bi nudila skupno streho obema društvoma, služi pa naj tudi narodu soseda. Nadalje je menil, da bosta morali tudi temu kulturnemu domu nameniti finančna sredstva obe strešni kulturni organizaciji. Izrekel je zahvalo vsem odbornikom, sodelavcem, podpornikom, ki so pomagali pri obnovi doma. K nadvse uspeli obnovi so čestitali še tajnik KKZ Nužej Tolmajer, predsednik »Trte« Mirko Ogris in domači občinski

odbornik Tomi Petek ter zaželeli uspešno prihodnje delo.

Gustav Brumnik in Janko Malle sta vsem aktivistom izročila tudi priznanja SPZ in

majhna darila. Župnik Valentin Gotthardt pa je hišo še blagoslovil z željo, da bi postala kraj srečanja, odpiranja in poglobljanja.

KULTURNI KOMENTAR

Kulturni most v Žitari vasi

Most je zgrajen, hiša je odprta za vse, ki se želijo sporazumevati, pa naj bodo slovensko ali nemško govoreči. Ta zamisel, kateri so dosledno sledili nekateri mlajši Žitrajčani, pripravniki obeh narodnosti, se je z otvoritvijo obnovljenega kulturnega doma deloma že uresničila. Temelji za uresničitev te ideje so narejeni, sedaj bo treba obnovljeno hišo napolniti s programom. Toda kdor je sledil zagnanemu sedemletnemu delu iniciative »Kulturni most« (Kumst), ne more dvomiti, da je ta ideja izvirna in da se je v svoji osnovi že realizirala v tem, da je nešteto prostovoljcev kulturni dom obnovilo z brezplačnim delom. Kaj takega stori samo tisti, ki je tudi prepričan, da je idejo sporazumevanja med ljudmi različnih jezikov, mnenj in prepričanj mogoče tudi uresničiti. To je bil in bo glavni namen iniciative, saj je od vsega začetka jasno izpostavljala primarni namen za delo v obnovljenem kulturnem domu: kulturno ustvarjanje na osnovi sožitja.

To se ni le čutilo, to je bilo tudi videti na dan odprtja in na dnevu odprtih vrat: udeležili so se ju v glavnem domačini, med njimi taki, ki jih na običajnih slovenskih kulturnih prireditvah ni videti, prišli so prijatelji slikarske umetnosti, prišla je gledališka publika in prišli so ljudje, ki radi poslušajo petje. Obiskovalci so bili slovensko in nemško govoreči, kar ni ravno običajno na prireditvah koroških Slovencev, v Žitari vasi pa si dobil nekaj občutek, da je to skorajda normalno. Če je temu tako, so obnovljeni kul-

turni dom domačini sprejeli za svojega, in verjetno je takih, ki v preteklosti niso mislili tako, dandanes precej manj.

Dobro se še spominjam razprav sredi osemdesetih let o tem, kaj bi bilo bolj pametno, razpadajoči kulturni dom prodati ali obnoviti. Slovenska prosvetna zveza je bila v dilemi, odločitev je prepustila Žitrajčanom. In tudi med njimi odločitev za sanacijo ni bila stoočstotna, vendar se je v teku nekaj let, predvsem in v prvi vrsti po zaslugi iniciative Kumst izcimilo mnenje, da bi s prodajo razpadajočega kulturnega doma izgubil tudi del kulturne dediščine Žitare vasi. Obenem pa je iniciativa Kumst svoje besede tudi udejanila in s tem pokazala, da je zamisli mogoče uresničiti, pa čeprav jim okoliščine niso tako naklonjene kot morda drugim podobnim pobudam. Res je, da sta se tudi kulturna domova na Radišah in v Šentprimozu gradila z brezplačnim fizičnim delom, ki so ga opravljali v glavnem domačini, prav tako je tudi res, da je nekaj idealizma botrovalo tudi gradnji k&k centra v Šentjanžu in da nekateri Dobrolci ta čas skrbno in prav tako z brezplačnim fizičnim delom obnavljajo svoj kulturni dom, toda iniciativi Kumst razmere niso bile vedno naklonjene. Dobro se spominjam, kako je marsikateri narodni in tudi kulturni funkcionar omalovaževal njeno dejavnost in z neprimernimi izjavami oviral, da bi dobila primerno podporo od urada zveznega kanclerja. Nekateri pač temu niso bili in morda še niso naklonjeni, dru-

Skupno doživljanje

V razgovoru z nekaterimi aktivisti, tako slovensko kot nemško govorečimi, je bilo slišati, kako so osebno doživljali različne faze skupnega dela in napora. Veliko je bilo predsodkov, pesimizma s strani vaščanov in iz lastnih vrst; sčasoma pa smo te predsodke odpravili in se spoznali pri skupnem delu za skupne cilje. Bile so tudi napetosti in konflikti, ki so jih premostili in postali močni v skupnem doživljanju. »Kulturni most/Kumst« s kulturnim domom ima veliko možnost, da postane kraj srečanja in boljšega razumevanja drugačnosti v občini, kjer dva naroda živita v težkem gospodarskem položaju. Odseljevanje prebivalcev oziroma zaposlovanje v večjih krajih se namreč zaradi pomanjkanja delovnih mest nadaljuje.

M. Š.

gi pa niso verjeli, da lahko po sedmih letih res kaj nastane.

Vesel sem, da je Slovenska prosvetna zveza pomagala in takoj od začetka, ko je bilo jasno, da bodo Žitrajci dom dejansko obnovili, to inciativo ves čas podpirala. In prav lepo je bilo slišati besede predsednika SPD »Trta«, ki je kar s ponosom dejal, da jih iniciativa Kumst, torej še eno društvo v Žitari vasi, sploh ne moti. Saj, kakor je rekel, SPD »Trta« ni tako odprta navzven kakor iniciativa Kumst, in prav zato smo lahko veseli, da nekdo svoje dejavnosti bolj usmerja tudi v odpiranje do drugih. Uresničitev te zamisli se bo obrestovala obema, »Trti« in »Kumstu«. In da s to opredelitvijo eni in drugi nimajo problemov, se kaže v tem, da so med seboj kar dobro pomešani; člani »Kumsta« so pri pevskem zboru »Trte«, prav pevci pa so se zelo izkazali s požrtvovalnim delom pri obnovi kulturnega doma.

Obnovljeni dom v Žitari vasi je velika kulturnih pridobitev na Koroškem. Po svoji zasnovi pa je še dodatno zelo pomemben, ker bo v njem potekala ustvarjalna ponudba, ki ima mnogo obrazov, mnogo estetskih in stilnih izrazov, ki nudi raznolike umetniške zvrsti in ki človeku omogoča, da v njej in z njo osmišlja svoje vsakdanje življenje. Še bolj pa je pomembna zamisel in vizija iniciative »Kumst«, saj kultura sožitja pomeni izziv tudi v vsakdanjem življenju Žitare vasi, ki jo je mogoče uresničevati, če jo v službi sožitja obeh narodov jemljemo resno. Janko Malle

»... rit tudi tuli Tulien.«

Jani Oswald Achillesverse, Kein Heldenepos. Klagenfurt/Celovec. Drava Verlag, 1996, 80 strani.

Jani Oswald poje nove pesmi. Za svojo četrto zbirko Achillesverse. Kein Heldenepos je zajel iz zakladnice ljudskih, ponarodelih in umetnih pesmi med Alpami, Jadranom in Balkanom in nastali so živo pisani pesniški mozaiki.

S pričujočo knjigo Jani Oswald znova potrjuje, da je mojster jezikovnih iger in iger z jeziki. Nemščina je v družini latinščine, italijanščine, angleščine, ruščine, makedonščine, slovenščine. Prvine t. i. višjega sloga se prepletajo z nižjim, narčeje s knjižnim jezikom, značilnosti alpskega z balkanskim pesniškim tipom. Otožnost bosanske poezije je spojena z banalnostmi koroške pesmi tudi tako, da je rionizirano oboje.

Pesmi so večinoma subtilne montaže, kar je že navzven razvidno iz pasaja, ko so tiskane v kurzivi. Kurzivna pisava lahko označuje vrinek, citat, menjanje jezika, parafraziranje narčnosti in pregovorov ali pa iz konteksta izpeljane ritmične zvočne slike. Vendar je celotna zbirka prežeta s takimi in podobnimi stilnimi prijemi. Oswald uporablja preizkušeno tehniko seciranja besed in pomenskih enot, ki – pomešani in variirani – sprožijo val asociacij. Najti je tudi fragmente iz reklame, pop glasbe itd. Pesmi so že zaradi uporabljenih pred-

log izredno muzikalne, čeprav so hkrati tudi artimične, včasih kar rappovske.

Knjiga prinaša več kot samo kolaže, prepesnitve in svobodne variacije na znane in manj znane pesniške motive. Novo nastale pesmi so vsebinsko nabite, polne hudomušne kritike in šaljivosti. Humor in ironija, družbeni angažma in jezikovni eksperiment, to so sploh glavne značilnosti poetike Janija Oswalda. Vse te prvine so med seboj tesno povezane in vedno prisotne. Večplastnost te poetike le v prvem hipu morda zastira humoristični učinek, ki temelji na odtujevanju znanih motivov, na sproščenih besednih igrah in presenetljivih asociacijah.

Po štirinajst pesmi je zajetih v štirih poglavjih, ki se medseboj še najbolj razlikujejo po obravnavanih temah in motivih. V prvem poglavju so v ospredju kritični in ironični pogledi na družbo in kulturo, v drugem motivi z Balkana in vojne v Bosni, v tretjem gre za ljubezenske in erotične motive, četrto poglavje vsebuje predvsem prepesnitve raznih ljudskih pesmi. Ta razčlenitev morda niti ne bi bila nujna, ker se posamezni motivi pojavljajo večkrat in so pesmi kompozicijsko zelo enotne. Čeprav ravno citatnost in medbesedilnost sodita med osnovne stilne prijeme, je Achillesverse komaj moč uvrstiti med t. i. postmodernistično literaturo. Oswald v bistvu nadaljuje svojo poezijo, ki jo je raz-

vil v zadnjem desetletju v zbirkah Zaseka (1985), Babylon (1992) in Pes Marica (1994).

Da so pesmi raznih narodov in pokrajin razkosane in spojene programatično, na to opozarjajo uvodni verzi na ovitku knjige. Oswald metaforično povezuje Alpe z Balkanom in se sprašuje, kako zveni etnično neprečiščena pesem. Seveda nas to takoj spominja na posledice vojne more v bivši Jugoslaviji. Pa tudi v Alpah imamo izkušnje s čistkami tako fizične kot ideološke, kulturne in jezikovne narave. Pri tekmovanju za slovensko, nemško oz. italijansko nadvlado je ne nazadnje prišlo tudi do razmejevanj med pristnim, značilno ljudskim in nepristnim, tujim. Achillesverse nasprotuje prav takim anomalijam. V njih zato ni prostora za kakršnokoli junaštvo, saj se junaštvo vedno poraja iz bojov, v katerih mora nekdo podleči. Tukaj so prvine raznih kulturnih ravni, ki se sicer bolj ali manj strogo ločujejo, tako rekoč enakopravne.

Zbirka je v osnovi svojevrsten protinačrt k idealizirajoči monolitnosti nacionalnih pesniških kultur in uzavešča kulturne jezike, vzajemnosti in prav tako stereotipe, ki se zrcalijo v pesniških izročilih tega prostora. Vendar so ta izročila (seznam virov je najti na koncu knjige) samo izhodišče za Oswaldove pesniške pustolovščine. Rezultat je zgovorna, kratkočasna poezija polna humorja. In to je dandanes prava redkost. *Andrej Leben*

OBČNI ZBOR SPD »DRABOSNJAK«

Priprave na etnografski muzej

V nedeljo, 10. novembra, se je nekaj članov Slovenskega prosvetnega društva »Drabosnjak« zbralo na Kostanjah na rednem občnem zboru. Iz društvenega poročila je bilo razvidno, da so svoje dejavnosti v zadnjih dveh letih v glavnem osredotočili na dva glasbena večera v Casineumu v Vrbi, dunajski študentje so v Drabosnjakovem domu opravili 14-dnevni simpozij, dejavnosti društva pa je zazkročil plesni tečaj. Vendar pa so društveniki v tem času opravili pomembna pripravljala dela pri obnovi Drabosnjakovega doma za namenom, da bo v prihodnjem letu v podstrešnih prostorih odprt manjši etnografski muzej.

Ker bo v prihodnje težišče

društvene dejavnosti usmerjeno prav v pripravo in adaptacijo prostorov za postavitve etnološke zbirke, bosta obe osrednji kulturni organizaciji pomagali pri realizaciji celotnega projekta. Tako bo potrebno opraviti še nekaj fizičnega dela pri ureditvi prostorov, prav tako pa po strokovnih merilih pripraviti postavitev razstave. Za sodelovanje bodo skušali pridobiti etnološki oddelek ljubljanske univerze. V tem oziru sta tajnika obeh osrednjih kulturnih organizacij, Janko Malle in Nužej Tolmajer, obljubila finančno in strokovno pomoč.

Na občnem zboru je bil potrjen dosedanji odbor na čelu s predsednikom Hanzijem Dragaschnikom.

PREMIERA V ŠENTJANŽU

Purčar: »Dialog odra z življenjem«

Magda Kropiunig v razponu od čistilke do gledališke zvezde

Da so odrske deske prizorišče življenja, da je gledališče (oziroma naj bi bilo) ogledalo življenja, so povedali že mnogi pametni ljudje. Iz tega izhodišča je nastala pravzaprav pripoved po motivih P. V. Purčarja »Dialog odra z življenjem«, ki jo je napisal Marjan Bevk.

Ena sma oseba se razgali pred publiko, do bolečine neprizanesljiva sama s seboj. Magda Kropiunig je odigrala različne tipe žensk, ki pa so lahko združene v eni sami: v vsaki od nas tiči nekaj Fedre, Medeje, Julije (najsibo Strindbergove ali pa Shakespearove), malo Marlene Dietrich in drugih, kot pravi Bevk, stereotipov. Jasno, da je najznačilnejši tip ženske tudi danes – čistilka. Pospravlja za »pomembneži«, ki bi brez njenega dela ne mogli preživeti. Z vsem svojim

strahom pred življenjem, s hrepenenji, razočaranji in kratkotrajnimi srečami je resničen stereotip večne ženske usode.

Magda Kropiunig je svojo nalogo opravila izredno vestno in v vsaki vlogi znova dokazuje, da je igralsko na pravi poti. Odlikuje jo izpiljen govor, obvladanje telesa in vsebinska razčlemba vloge, poudariti pa je še treba, da so njeni pevski vložki zelo dobri in da tiči tu ena njenih (danes kar redkih) odrskih vrlin.

Edina pripomba, za katero pa Magda Kropiunig ne more veliko, je v tej vlogi (oz. vlogah) njena mladostnost in zato na odru ne do kraja izpeljano življenjsko razočaranje ženske srednjih let. Od tod izvirajo tudi nekoliko nejasni prehodi v različne (stereo)type.

S. W.

PREMIERA V KOTMARI VASI

Neprepričljiva »Lažnivka«

Resda smo se v nedeljo popoldne na premieri »Lažnivke« v Kotmari vasi nekajkrat zasmeli, vendar me predstava ni mogla ogreti. Bila je enostavno preveč stereotipna, režijsko in dramaturško nedodelana, ob nekaterih trenutkih tudi dolgočasna. Kritični pogled nanjo je za skupino seveda boleč, vendar je prav ona za to najmanj kriva, saj si besedila, kot ponavadi, ni izbrala sama. Tekst Jeana-Jacquesa Bricairea in Mauricea La-sayguesa v prevodu Aleša Bergerja je sicer duhovit, vendar zahteva podporo v odličnih govorcih, predvsem pa v igri. Tisti s telesi, mimiko, odrskim gibanjem ob pomoči rekvizitov, zvočnih in svetlobnih efektov. Tega pa razumljivo v Kotmari vasi tudi zaradi objektivnih razlogov ni bilo.

Prizadevni igralci so sicer poskušali »dati od sebe« najboljšo, vendar jim pri nekaterih prizorih to ni uspelo. Pri katerih, ne boste vprašali. Na primer pri presenečenjih ob vedno novih lažeh Jane, ob reakciji njenega očeta Bernarda, ob razvoju vloge Isabelle du Ronpoint in še pri čem. Nastajal je občutek, da jih tekst prehitava, igra pa nekako caplja za njim,

Darko Wakounig, Danijela Pečnik, Krista Krušič in Rudi Kullnig

da se igralci silijo in kontrolirano igrano naučeno, namesto da bi po identifikaciji z vlogami igrali sami sebe.

Spet ponavljam, da za to niso krivi sami.

Kje je torej krivda? Najprej pretežek tekst za to razvijajočo se skupino, preveč teksta, ki je oviral sproščeno igro, poleg tega pa je bil tudi govorno zelo zahteven, sicer ob lektorici Mariji Perne dober, vendar zavirajoč. Drugič: režiserka Gordana Schmidt bi morala potegniti nekaj odločnih črt v tekst in ga prilagoditi svojemu režijskemu konceptu in

pa igralski sposobnosti in zrelosti skupine. Tretjič: za to predstavo, če bi jo režiserka hotela razviti, je bil oder v kotmirskem farnem domu premajhen in preslabo opremljen. To je realnost.

Igralci in igralko Danijela Pečnik, Darko in Vesna in kot statist Jože Wakounig, Krista Krušič in Rudi Kullnig so se prizadevali in izkazovali vso svojo igralsko voljo in disciplino, klub temu pa je bila predstava težka, zastajajoča, brez pravega humornega šarma. Komedijsko igrati je zelo težko.

Jože Rovšek

OGROŽEN MORATORIJ NA VRAČANJE GOZDOV

Grofje in Cerkev spet segajo po slovenskih gozdovih

Lani decembra v slovenskem državnem zboru izglasovani moratorij na vračanje gozdov Cerkvi in tujerodnim grofom, katerega je predlagala Slovenska nacionalna stranka, podprli pa so ga liberalni demokrati in Združena lista socialnih demokratov, je v nevarnosti. Slišati je, da je že pred ustavnim sodiščem in kaj lahko se zgodi, da ga bo to razveljavilo. V tem primeru bodo tuji grofje dobili vrnjenih (beri podarjenih) kar preko 63.000 hektarjev najlepših slovenskih gozdov, Cerkev pa še dodatnih skoraj 33.000 hektarjev. Od grofov največ zahtevajo Auerspergi, kar 41.216 hektarjev, družina Windischgrätz 16.475, Thurni 5 659, Attemsi 4.021 in Borni okroglih 4.000 hektarjev. Če se bo to zgodilo, bodo prešle v njihovo last velike površine v Triglavskem nacionalnem parku, v kočevskih in snežniških gozdovih, na Pohorju, v Savinjski dolini ter ob avstrijsko-slovenski meji pri Ljubelju in v Mežiški dolini. Cerkvi pa naj bi bili vrnjeni najlepši gozdovi na Pokljuki in Mežaklji.

Protislovja političnih strank

Medtem ko nekatere stranke ob slovenskem približevanju Evropi

zelo glasno vpijejo, da bo Slovenija s spremembo lastninske zakonodaje po eujevskih standardih razprodala zemljo tujcem, pa so prav stranke t. i. slovenske pomladi (Slovenski krščanski demokrati, Socialdemokratska stranka Slovenije in Slovenska ljudska stranka), tedaj združene v Demosu in Peterletovi vladi, leta 1991 sprejele ta sporni denacionalizacijski zakon. V tem primeru ne gre za kakršnokoli (raz)prodajo, temveč celo za podaritev gozdov, največjega slovenskega bogastva.

Kako se bodo prav te stranke opredeljevale v novi politični konstelaciji po volitvah, je seveda še vprašljivo, sum o njihovem večnem paradoksu pa je upravičen tudi zaradi izkušnje, da so v občini Slovenska Bistrica, kateri je tedaj županoval Ivan Pučnik, brat socialdemokratskega prvaka in vodje Demosa Jožeta Pučnika, leta 1944 potomcem Attemsov vrnili 1.417 hektarjev pohorskih gozdov.

Predlog za spremembo zakona

V skrbi za slovenske gozdove oz. proti njihovi razgrabitvi so v začetku oktobra nekateri poslanci Liberalne demokracije Slovenije na pobudo Igorja

Bavčarja v parlamentarni postopek vložili predlog za spremembo leta 1991 sprejetega in sedaj z moratorijem zamrznjenega zakona o denacionalizaciji. Kot so zapisali v svojih razlogih, predlog ni naravnani proti razlaščenju, pač pa proti novemu oškodovanju družbene in državne lastnine. V predlogu je tudi zahteva za revizijo denacionalizacijskih odločb. Ti naj bi po Bavčarjevih besedah zajele vse odločbe, po katerih je bilo vrnjenih več kot 1.000 hektarjev zemljišč in gozdov, vključno z več odločbami, katerih seštevek presega 1.000 hektarjev. Bavčar in predlagatelj se sklicujejo na agrarno reformo nekdanje kraljevine Jugoslavije in na zakon o njeni likvidaciji iz leta 1931, ki pa je za Dravsko banovino določil maksimum cerkvenih in veleposestniških kmetijskih zemljišč in gozdov v višini 1000 hektarjev, za običajne kmete pa 75 hektarjev obdelovalne oz. 200 hektarjev zemlje sploh. Predlagatelj menijo, da ta zakon sedanja slovenska zakonodaja lahko uporablja zato, ker razmerja niso bila urejena z veljavnimi predpisi in niso v nasprotju z ustavo razpadle Jugoslavije in prejšnjo slovensko republiško ustavo.

Dodatno k temu naj bi revizija pokazala, ali so imeli razlaščenji v času nacionalizacije res toliko premoženja, kot ga sedaj zahtevajo nazaj, saj pregledi kažejo, da so nekaterim denacionalizirancem vrnili celo več, kot jim je bilo odvzeto. Nadalje bi bilo treba upoštevati obremenjenost odvzetih zemljišč z davki in dolgovi, katerih je bilo, kot je znano, ob koncu nacionalizacije kar za 780.000 mark.

Luknjasta zakonodaja, naklonjeni funkcionarji

Prav gotovo pritisk veleposestnikov in Cerkev ne bi bil tako močan in tudi uspešen, če bi bila slovenska lastninska zakonodaja bolj dorečena, manj luknjasta in če dozdevni upravičenci v sami Sloveniji ne bi imeli zaveznikov in podpore pri nekaterih strankah in njihovih funkcionarjih, ki so se vsaj do moratorija zavzemali, da so se zahteve hitro »uredile«. Zelo zgovorno je pismo inž. Kurta Uhlmana, direktorja Štajerske gospodarske zbornice iz Gradca, iz leta 1991, takoj po sprejetju spornega zakona, tedanjemu slovenskemu pravosodnemu ministru Rajku Pirnatu, v katerem mu posreduje informacije o nekdanjih veleposestniških

družinah Auersperg, Windischgrätz ter o Juliusu Meinlu, kateremu je bilo leta 1945 odvzeta lastnina, pred tem pa so ga razlastili že Nemci, in v katerem ga prosi za pomoč in se mu zahvaljuje za trud. So sodelavci in naklonjeneži v Sloveniji take usluge opravljali zastoj?

Brez gozdov v Evropo

Če bo Slovenija ugodila vsem številnim zahtevkom in cerkvi, grofom in veleposestnikom vrnila gozdove, se bo po deležu javnih gozdov znašla prav na evropskem repu. Trenutno jih ima v javni lasti še borih 20 odstotkov, po vrnitvi pa bi se ta delež znižal le na okrog 10 (Švica 74, Grčija 78, Nemčija 60 odstotkov). Ob siloviti želji po približevanju in vključevanju naj bi vsaj upoštevala priporočilo Evropske unije, da naj države, ki se želijo vključiti vanjo, zadržijo v javni lasti vsaj 40 odstotkov gozdov. Za ta limit je seveda že prepozno. Nekaj pa naj bi veljal tudi strateški položaj teh gozdov, ki dejansko ležijo na robu slovenske nacionalne meje. Bo največjim »borcem« za samostojno Slovenijo vsaj to kaj pomenilo?

Pripravil Jože Rovšek

Dario Fo: Burkaški misterij - Mistero buffo

Premiera v petek, 15. 11. ob 19.30 uri
Ponovitev v soboto, 16. 11., ob 19.30 uri
v kulturnem domu na Brnci

Režija: Sergej Verč
Nastopa igralska skupina SPD »Dobrač«

PREDSTAVITEV V SLOVENSKEM PARLAMENTU

Izšel je zbornik »Manjšina kot subjekt«

Dr. Marjan Sturm, Jadranka Sturm-Kocjanova in Boris Jesih

Prejšnji četrtek, 7. novembra, je predsednica Delovne skupine državnega zbora Republike Slovenije za problematiko slovenskih manjšin pri Odboru za mednarodne odnose Jadranka Sturm-Kocjan predstavila zbornik referatov »Manjšina kot subjekt« s posveta in razprave o pričakovanih zamejskih Slovencev v odnosu do matice od 29. do 30. junija 1995 v slovenskem parlamentu. Soprireditelj posveta je bil Inštitut za narodnostna vprašanja,

ki je poleg državnega zbora Republike Slovenije in Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu tudi izdajatelj zbornika. Kocjanova je naglasila skupno ugotovitev, da je dialog med manjšino in matico nujno potreben, saj je le tako mogoče identificirati in urediti nerešena vprašanja, ki so specifična za posamezna okolja. Zastopniki zamejcev so omenili nekatera posebej pereča in odprta vprašanja, med drugim tudi polomijo v Tržaški kreditni banki, pri

katerih naj bi Slovenija manjšinam tvorno pomagala. So glasno pa so vsi prisotni pri njegovem boju za obstoj podprli Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani. Poudarili so, da je v preteklosti izredno veliko prispeval k znanstvenemu in vesplošnemu razumevanju manjšinske problematike in da je s svojim neprecenljivim znanstvenim in strokovnim znanjem za Slovenijo prav v času, ko se v Evropi porajajo novi manjšinski konflikti, še kako pomemben in potreben.

SEMINAR »SAMOZAVEST« ZVEZE SLOVENSKIH ŽENA

»Narodne pižame ne poznamo«

Spet nas je bilo okoli šestdeset na seminarju Zveze slovenskih žena, tokrat v Umagu. Letošnja tema »Samozavest« sicer ni nič nenavadnega, z njo se danes ukvarja precej strokovnjakov, saj je prav samozavest ključnega pomena za osebno dobro počutje in ne nazadnje za uspešnost v življenju ali pač, kar pod tem pojmom razumemo.

V veliko pomoč pri organizaciji je bila seveda tudi tokrat slovenska psihologinja Katarina Lavš, ki nam vsako leto z nasvetom in dejanji odvzame kar precej skrbi. Korošice se je vedno znova iskreno razveselimo, saj je s svojim velikim znanjem in tankočutnostjo kar nekakšen garant, da bo vse dobro steklo.

Poln avtobus žensk (nekaj pa se jih je pripeljalo z osebnimi avtomobili) so v ogromnem hotelskem kompleksu Korala v Umagu lepo sprejeli, kljub temu, da je bil napolnjen do zadnjega kotička. Tudi vreme se je odločilo, da bo Korošicam naklonjeno, tako da ni bilo vzroka za pritožbe.

Uvodne misli k temi »samozavest« je povedala Katarina Lavš takoj po prihodu. Z ugotovitvijo, da ne moremo govoriti o večji ali manjši zavesti, o boljši ali slabši, nas je nevsiljivo usmerila v nadaljnja predavanja: »Samozavest je ali pa je ni.«

»Nova samozavest«

Prvo predavanje je imel slovenski zgodovinar dr. Janko Prunk, ki se ga spominjamo tudi kot bivšega ministra za Slovence po svetu kmalu po osamosvojitvi Slovenije.

Prunk je samozavest povezal z narodno zavestjo: samozavest da je bolj psihološka kategorija, eden bistvenih sestavnih delov zavesti in se ni strinjal s tem, da bi ne bilo šibkejše ali trdnjše samozavesti. Predavanje, ki bi bilo lahko pravzaprav izhodišče za temeljitejšo diskusije, je žal ostalo nekoliko v zraku, saj se je izkazalo, da imajo zamejke/zamejci o nekaterih pojmih nekoliko drugačno mnenje kot je trenutno splošno veljavno v Sloveniji. Dr. Prunk je obrazložil pojem naroda, ki ga določata jezik in kultura, enoten narodni jezik pa da je pomembna stvar enotnosti. Večina narodov se identifikira tudi z jezikom, zato je tudi pri Slovencih tako, da je jezik tisti specifični element, ki naredi iz Slovencev Slovence. Manjšinci v Evropi predstavljajo le nekaj promilov prebivalstva, zato da jih je težko upoštevati pri definicijah naroda v državi, kjer živijo.

Z zgodovinskega vidika je bilo predavanje prav gotovo zanimivo: kulturna zgodovina, razvoj knjižnega jezika od Brižinskih spomenikov preko Trubarja, Pohlina, Vodnika, Dalmatina itd., slovensko prsvetljenstvo (nekam veliko

Korošice se rade odpravimo vsako leto na naše »ženske« seminarje. Tokrat je bil v Umagu.

»očetov« naroda imamo Slovenci), težnje po Zedinjeni Sloveniji ob omembi našega Marjar-Ziljskega in (nasprotnika) Vinzenza Rizzija, vse to kulminira v končnem cilju: samostojni državi. Zanimivo je, da si je mlada država izbrala za svoj praznik »dan reformacije«, ki

Kar zadeva manjšino, pa je Prunk naštel tri merodajne faktorje: a) lastna moč, ki je merljiva, b) moč matične države, ter c) odnos večinskega naroda do manjšine.

Dr. Prunk je svoje predavanje zaključil z besedami: Upam, da bo matična država

ko, načinom hrane, s šegami in navadami itd., pa seveda tudi z jezikom, kar je v Evropi najbolj običajno. Obleka kot znak identitete je vprašljiva zadeva: narodne noše običajno ne nosimo, razen ob posebnih priložnostih, modna oblačila pa so kratkotrajnega značaja. »Tudi narodne pižame ne poznamo,« je spravila v smeh udeleženke. Jezik je razpoznavni znak pripadnosti neki skupini, bodisi kot narečje ali pa kot zborni ali knjižni jezik. Poudarila je dejstvo, da je jezik v narečni obliki enakovreden zborni obliki, zato nič manj ali več vreden. Vsaka od oblik ima svoj pomen in svojo pravilnost, vsak zase zadošča v specifičnem položaju in je popoln. Na vsak način pa je narečje idealna osnova za učenje drugih oblik jezika.

Če kljub temu obstajajo vrednotenja glede več- ali manjvrednosti, ta nikoli ne izvirajo iz jezika, pač pa so vselej posledica razmerij v družbi. Če je govor o »velikih« in »malih«

jezikih, je to vrednotenje glede na število njegovih govorcev. Slovenski jezik spada po takih merilih med 90 najbolj razširjenih jezikov na svetu (če pomislimo, da je jezikov nekaj tisoč, je to kar presenetljiv podatek).

Če se moram torej »jaz« naučiti npr. angleščine, da me drugi razumejo, je to velik vzem za samozavest, saj znam »jaz« nekaj več od sogovornika.

V zavesti, kako pomembno je vprašanje jezika za pripadnice manjšine, je dr. Kržišnikova obravnavala tudi uporabo jezika v družini, materinščino, zavestno odločitev o prenašanju jezika na otroke ter rabo jezika, ki je precej odvisna od samozavesti.

Žal je tudi ob tem predavanju zmanjkalo časa za izčrpnjšo diskusijo, čeprav je bilo opaziti, da je prav ta tema segla zelo globoko.

Zvečer so si udeleženke seminarja ogledale še gledališko predstavo »Dialog odra z življenjem« z igralko Magdo Kropiunig in v režiji Marjana Bevka.

Zadnji dan je bil kot običajno namenjen delavnicam.

Nena Močnik, specialna pedagoginja, je povedala tehtne besede o strahu. Razčlenila ga je v tri stopnje: realni strah pred zlom, nesrečami, bolečino itd., na drugi ravni je strah zaradi posameznikovega mesta oz. položaja v družbi, tretji pa je strah pred življenjem, ki lahko postane patološki in ki na koncu zaobjema in določa vsakdanje ravnanje oz. življenje.

V dveh delavnicah so se potem udeleženke posvetile aktualnim in še posebej osebnim pogledom in problemom. Zaključek teh treh dnevov: ženske si želijo nekoliko več dela po delavnicah, zato se bodo organizatorke potrudile, da bodo drugo leto tej želji ugodile.

S. W.

Dr. Erika Kržišnik

Dr. Janko Prunk

je pravzaprav praznik knjige oz. knjižnega jezika. Slovenski narod je v razmeroma kratkem času, po uvedbi osnovnega šolstva, dosegel stopnjo omikarnosti, ki ga je enakopravno uvrstila med ostale evropske kulturne narode.

K prvi Jugoslaviji (po letu 1918) so se Slovenci odločili za skupno državo v »utopični evforiji«; kulturo pa da se ti različni narodi v Jugoslaviji niso mogli zblížati, ker da je kultura Slovencev bliže kulturi alpskih Nemcev (oz. Avstrijcev) kot pa npr. srbski. Tej nezmožnosti zblíževanja pa da ni kriv bivši režim oziroma komunizem. Kljub vsemu pa je bila skupna rešitev najboljše »za nekaj časa«; Slovenci so imeli svojo avtonomijo glede kulture in jezika, niso pa je imeli na ekonomskem in vojaškem področju.

morda nekoč boljša zaščita za manjšino, kot je bila bivša Jugoslavija.

Temu upanju se pridružujemo tudi mi, upanje drži pokonci.

Jezik kot element samozavesti

O tem področju je predavala dr. Erika Kržišnik, predavateljica na slavistiki celovške univerze. Manjšinska problematika jezika ji je blizu, saj je že večkrat predavala na seminarjih za zamejce.

Samozavest pomeni – tako Kržišnikova – priznavati sebe in druge brez posebnega vrednotenja in samovšečnosti kot nekaj samoumevnega, priznavanje pravice, da je vsakdo to, kar pač je.

Svojo identiteto lahko kažemo na veliko načinov: z oble-

Pismo bralca

Stališče do obveznega članstva v kmetijski zbornici

Kmetijsko zbornico je država ustanovila zase, ne pa za zastopanje kmetov.

Primer: Obvezno zavarovanje kmetov brez zdravniške pogodbe; kmetje so iz nje izvzeti že 15 let.

Pridobljeno premoženje zbornice: Hartmannovi krizni groši, reklamni groši predsednika Sodata, čeprav obstaja zakon o tržnem redu (odstavek o garanciji).

Geslo: več proizvodnje, več zaslužiti. To je pripeljalo do previsoke proizvodnje, uvedbe kontingentov, povišanja zborničnega prispevka kot tudi do zvišanja enotne vrednosti (davek na dodano vrednost). Manjši za-

služek in večji izdatki so kmete uničili, mesarji pa so postali lastniki gozdov in si prisvojili pravico do lova.

Kje je socialna pravičnost? Medtem ko v drugih poklicnih skupinah prejemo odpravnine in od 50 do 100-odstotne pokojnine, prejemo kmetje le 30 odstotkov vzdrževalnine.

To se dogaja v deželi, v kateri 5 odstotkov prebivalstva poseduje ali zasluži toliko kot vseh 95 odstotkov preostalih skupaj. DA za zbornico, a ne samo prek volitev. Kmetje morajo imeti možnost, da do zakonov (predlogov) zavzemajo stališča. Ti bodo šele tedaj sklenjeni in pravnomočni.

Anton Gabriel, kmet, Leše, Področje

PRIREDITVE

ČETRTEK, 14. 11.

- CELOVEC, pri Joklnu, Badgasse 7 – KD »Pri Joklnu«
19.30 Odprtje razstave akvarelov univ. prof. dr. Petra Gstettnerja; glasbeni okvir dr. W. Mauthe, glasbenik jazza TINJE; v Domu
19.30 Uvajanje v astronomijo; predava mag. K. Puschmann

PETEK, 15. 11.

- BOROVlje, pri Cingelcu na Trati – SPD »Borovlje«
19.00 Literarni večer z domačimi avtorji, z glasbo spremljajo učenci Glasbene šole
TINJE, v Domu
19.00 Odprtje razstave »Kočevska – izgubljena kulturna dediščina kočevskih Nemcev«
BOROVlje, v mestni hiši – Theater Walzwerk
20.00 Po tekstih Antona Fuchsa: Unter der Brücke eine Wohnung im Stroh, igrajo Marijan Hinteregger, Maximilian Achatz, Peter Raab; režija M. Achatz
BRNCA, v kulturnem domu – SPD »Dobrač«
19.30 Dario Fo: »Burkaški misterij – Mistero buffo«, premiera. Režija Sergej Verč.
VELINJA VAS, v gostilni Seher
20.00 Koncert z glasbeniki jazza »A Band from Home«; prireditve v okviru Bilčovške jeseni

SOBOTA, 16. 11.

- ŽVABEK, v ljudski šoli – KPD »Drava«
15.00 (do 18. ure) Afrika, dia, plesi, pesmi, ročno delo; medkulturni projekt za otroke
BRNCA, v kulturnem domu – SPD »Dobrač«
19.30 Dario Fo: »Burkaški misterij – Mistero buffo«, ponovitev. Režija Sergej Verč.
VELINJA VAS, v gostilni Seher
19.30 »Niemand baut für sich allein«; predava dipl. ing. Hartwig Wetschko. Prireditve v okviru Bilčovške jeseni.
ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani – SPD »Zarja«
19.30 Zborovski koncert »A-capella-Chor Villach«
ŠMIHEL, v farni dvorani – KKZ, KPD Šmihel, EL-Bistrica, MePZ Gorotan
19.30 Martinovanje s skupino »Hatsko kolo« z Gradiščanske

NEDELJA, 17. 11.

- VELINJA VAS, v gostilni Seher
11.00 Branje: Jani Oswald »Achillesverse«. Kein Heldenepos.
VELIKOVEC, Neue Burg – Slovenska prosvetna zveza
14.30 Osrednji koncert SPZ »Glej vrh Obirja« ob spominu na Valentina Polanška in Radovana Gobca.

PONEDELJEK, 18. 11.

- CELOVEC, v dvorani ÖGB, Bahnhofstr. 44 – Renner-Institut Koroška
19.30 »Österreich II« – predavanje in diskusija s Hugom Portischem, novinarjem in avtorjem knjig
CELOVEC, v generalnem konzulatu Republike Slovenije, Radetzkystr. 26.
17.00 Otvoritev razstave slik in stekel Jožeta Horvata – Jakija TINJE, v Domu
19.30 Usode žensk v Kočevju v 20. stoletju; predava dr. Ingrid Kaiser-Kaplaner

TOREK, 19. 11.

- CELOVEC, v Mohorjevi, Tischlerjeva dvorana
10.30 Predstavitve knjige o skupni zgodovini Mohorjevih družb Gorice, Celja in Celovca

SREDA, 20. 11.

- CELOVEC, v knjigarni Naša knjiga, Paulitschgasse
19.00 Srečanje na stičišču kultur: bratev z Brigitte Busch, Jankom Pleterskim, Valentinom Simo, Erwinom Köstlerjem in Janijem Oswaldom. Predstavitve knjig, kozarček vina, pršut in zaseka.
TINJE, v Domu
19.30 »Kočevska – izgubljena kulturna dediščina kočevskih Nemcev«; pred. prof. Mitja Ferenc. »Značilnosti sakralne umetnosti na Kočevskem«; pred. prof. Gojko Zupan

ČETRTEK, 21. 11.

- CELOVEC, pred Mohorjevo ljudsko šolo
8.00 (do 12. ure) Boljši trg – Akcija »Otroci pomagajo otrokom v tiskici«
CELOVEC, v Tischlerjevi dvorani Mohorjeve
19.00 Podelitev Einspielerjeve nagrade škofu dr. E. Kapellariju

PETEK, 22. 11.

- ŠENTJAKOB, v Višji šoli za gospodarske poklice
8.30 Začetek dneva odprtih vrat
ŠENTJANŽ, v k & k centru
19.00 Odprtje razstave Draga Druškoviča »Grafike«
20.00 Koncert »Trio in flagranti« z improvizacijami

SOBOTA, 23. 11.

- DOBRLA VAS, v Kulturnem domu – SPD »Srce«
19.00 Slavnostna prireditve ob 90-letnici SPD »Srce« in 20-letnici pevskega zbora

NEDELJA, 24. 11.

- KOTMARA VAS, v stari ljudski šoli – SPD »Gorjanci«
19.00 Redni občni zbor SPD »Gorjanci«

ZBIRALNA AKCIJA V PLIBERKU

Te dni bodo društveniki vseh treh prosvetnih društev začeli z zbiralno akcijo za novi pliberški kulturni dom, zato že zdaj naprošajo, da bi bili ljudje čimbolj odprtih rok. Kdor želi, pa lahko svoj prispevek prenakaže direktno na Posojilnico-Bank Pliberk, bančna številka 3917, številka konta 1007039993.

SREČANJE

Maturantke in maturantje 8. a razreda Zvezne gimnazije za Slovence, ki so maturirali 1. 1976, so vabljeni na srečanje ob 20. obletnici mature v soboto, 23. novembra '96, v kulturno taberno pri Joklnu v Celovcu.

Prosimo tudi za medsebojno obveščanje!

BILČOVSKA JESEN

PETEK, 15. NOVEMBRA

- 20.30 »A band from home« – Wolfgang Puschnig – sax, Ali Gagl – vocal, Uli Scherer – piano, Karl Sayer – bass, Emil Krištof – drums

SOBOTA, 16. NOVEMBRA

- 19.30 »Niemand baut für sich allein« – Nihče ne ustvarja samo zase; mala zgodovina arhitekture na Koroškem, predava DI Hartwig Wetschko

NEDELJA, 17. NOVEMBRA

- ob 11.00 Literarni zajtrk – Literaturbrunch z Janijem Oswaldom »Achillesverse – kein Heldenepos«
Vse prireditve v kulturnem lokalnu Knaberle, Velinja vas pri Bilčovsu

ZSŽ IN SPZ

vabita na dvodnevni seminar
v k & k center v Šentjanžu v Rožu

PETEK, 6. 12.

- ob 14. uri: »Ženske – manjšina – umetnost – identiteta/ Frauen – Minderheit – Kunst – Identität«
ob 19.30: Gledališče: »Der ewige Kreis«, soloprogram F. Blauensteiner. Gostovanje kulturnega društva "Werkraum" iz Gradca.

SOBOTA, 7. 12.

- ob 9. uri: »Ženske – manjšina – umetnost – identiteta/ Frauen – Minderheit – Kunst – Identität«

Praznujejo

Marija Sadošek iz Lobnika – rojstni dan; Štefanija Majnik iz Železne Kaple – 80. rojstni dan; Luka Pečnik iz Grabalje vasi – rojstni dan; Tinej Križnik iz Mokrij – rojstni dan; Cecilija Preinig iz Grabalje vasi – rojstni dan; Mici Lipuš in Uši Mak iz Sel – rojstni dan; Lizi Wölcher z Rebrce – rojstni dan; Karli Ošina-Mozganov s Koprivne pri Železni Kapli – 60. rojstni dan; Martin Peterschinek z Brega pri Žvabeku – osebni praznik; Rupert Mikl iz Celovca – 78. rojstni dan; Elzi Hriber iz Celovca – rojstni dan; Justa Dovjak iz Sel – 70. rojstni dan; Lizi Malle iz Sel – 40. rojstni dan; Elizabeta Pörtlisch iz Železne Kaple – osebni jubilej; Eli Paulič z Obirskega – 60. rojstni dan;

Rezika Lederer iz Šentjako-
ba – osebni praznik; Mirko Krajger iz Strpne vasi – rojstni dan; Mirko Perč z Rut – rojstni dan; Marija Smrečnik iz Globasnice – rojstni dan; Angela Petrač iz Šmarjete – rojstni dan; Leopold Smrečnik iz Globasnice – rojstni dan; Marija Buchwald iz Nonče vasi – rojstni dan; Hanzi Sluga z Bele pri Železni Kapli – rojstni dan; Martin Komar iz Kazaz – rojstni dan; Hilda Egata in Marica Pečnik iz Ponikve – osebni praznik; Emi in Jaki Oraže iz Sel – 25. obletnico skupnega življenja; Susi Sadovnik iz Celovca – 28. rojstni dan; Mihi Oraže s Šajde – osebni praznik; dr. Jože Messner iz Salzburga – rojstni dan; prof. Marija Spie-
ler iz Celovca – rojstni dan.

SLAVJENCEM ČESTITA TUDI SLOVENSKI VESTNIK

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

- Četrtek, 14. 11.
18.10 Rož – Podjuna – Zilja.
Petek, 15. 11.
18.10 Kulturna obzorja.
Sobota, 16. 11.
18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.
Nedelja, 17. 11.
6.08 Dobro jutro, Koroška – Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel (J. Andolšek).
18.10 6 x 6 – Domače uspešnice.
Ponedeljek, 18. 11.
18.10 Kratek stik: Šolstvo na Koroškem.
Torek, 19. 11.
18.10 Otroška oddaja.
Sreda, 20. 11.
18.10 Domača glasbena mavrica.
Večerna 21.04–22.00 »Glej vrh Obirja«. Osrednji koncert SPZ.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 17. 11.

- 13.30 ORF 2

PONOVI, 18. 11.

- Ponedeljek, 02.25 ORF 2
Ponedeljek, 16.20 TV SLO1

Z naslednjimi prispevki:

- Mednarodni kongres »Male narodnostne skupnosti kot izziv in šansa za bodočnost«.
- Laični pasijon o »Preprostih rečeh« ... »Burkaški misterij« na Brnci.
- »Sveto pismo, knjiga življenja« – v novem prevodu v slovenščino.
- Nogomet v nižjih razredih: Globasnica je najuspešnejša koroška ekipa – za jubilej, 25-letnico obstoja, hoče moštvo spet v prvi razred.
- Prvi poslovni podvig trgovskega naraščaja: Maturantski ples zvezne dvojezične trgovske akademije.
- Po žetvi in mlatvi se sedaj vrtijo mlinska kolesa.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mpenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Glavna urednica Sonja Wakounig;
uredniki Jože Rovšek, Franc Wakounig,
Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na
Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

SKOK ČEZ MEJO V SLOVENJ GRADEC

Koroški pokrajinski muzej vabi

Z lepo oblikovano zloženko se tokrat predstavlja Koroški pokrajinski muzej v Slovenj Gradcu.

Posameznikom in skupinam ponuja široko paleto zanimivosti v samem muzejskem prostoru, hkrati pa tudi ogled v mestu in širši okolici Slovenj Gradca, in sicer: srednjeveškega mestnega jedra, Galerije likovnih umetnosti, Sokličevega muzeja, farne cerkve sv. Elizabete, cerkve sv. Duha z znamenitimi freskami, rojstne hiše Huga Wolfa, cerkev sv. Pankracija in Moravškov kozolec v Turiški vasi, v drugih krajih pa še ogled prizorišča zadnjih bojov v 2.

svetovni vojni na Poljani pri Prevaljah, iz plebiscita leta 1920 znano vas Libeliče, muzej na Muti, Radlje z znamenitim samostanom in grajskim parkom ter druge zanimivosti kot npr. ekološko sporno akumulacijsko jezero na Bistrici.

Koroški pokrajinski muzej je v dosedanjih letih svojega delovanja opravičil svoj obstoj, celo več, razvil se je v pomembnega pričevalca zgodovine na tem področju, ki pa nujno naravno vključuje tudi velik del Koroške v Avstriji.

Pokličete ga lahko na tel.: (0602) 42-055 ali 42-921.

PREDAVANJE DUŠANA NENDLA V KLUBU SŠSD

Mafija uničuje slovensko gospodarstvo

V petek, 8. novembra, je v prostorih dunajskega študentskega kluba predaval dr. Dušan Nendl na nekoliko nenavadno temo »Koroška po drugi svetovni vojni in Slovenija danes«. Še več začudenja kot tema sama pa so povzročile njegove teze, ki jih je razvil v teku večera.

Primerjavo, ki si jo je izbral za geslo večera, je utemeljil s tem, da so slovenski politiki danes podobno nebogljeni in nesposobni spoznati interese veselil, kot se tudi koroški slovenski politiki po drugi svetovni vojni niso znašli v ideološkem boju, importiranjem iz Jugoslavije (predvsem s pomočjo politične emigracije). Takrat je Nendl napisal članek, v katerem se je zavzemal za to, da bi se na Koroškem postavilo v ospredje nacionalno vprašanje, ne pa ideološke razprtije. Kajti te so slej ko prej morale privedi do razcepitve narodnosti in do ustanovitve NSKS, ki pa pravtako ni uspel združiti celotne manjšine.

Članek, zaradi katerega so Nendlu očitali belogradizem, titoizem, pa še kominformizem, je pri petkovi diskusiji prebral in pokazal paralele med takratno situacijo in današnjo slovensko zunanjo politiko.

Ta je po Nendlovem mnenju nenačrtna in nesposobna ustreznega odgovora na težnje evropskega kapitala. Sicer bi morali slovenski politiki ugotoviti, da približevanje k EU lah-

ko Sloveniji samo škodi. Kajti v centralno vodeni Evropski uniji bi Slovenija izgubila svojo ravnokar pridobljeno nacionalno samobitnost in bi postala manjšina, kar pa bi glede na gospodarski položaj lahko privedlo do izginotja slovenščine. Tako kot Slovenija ni hotela razbiti Jugoslavije, temveč je zahtevala enotnost v mnogoterosti, tako tudi Evropa lahko doseže enotnost le v mnogoterosti in sicer s kulturno in gospodarsko suverenimi državami. Sicer v očeh Nendla nima prihodnost.

Po njegovem mnenju bi moral Slovenija, ki je žal že danes trgovinsko usmerjena skoraj izključno v EU, poiskati gospodarske možnosti zunaj Evrope, da bi ohranila neodvisnost. Predvsem v ZDA in na daljnem vzhodu vidi Nendl z visoko tehnologijo, ki jo Slovenija lahko producira, možnosti za slovensko gospodarstvo. Toda to v trenutni situaciji ni mogoče, ker pač obstaja v ozadju neka mafija, ki načrtno uničuje slovensko gospodarstvo - teza, po kateri je znan predvsem vodja SDS Janez Janša s svojim iskanjem udbo-mafije.

Ko je v diskusiji Feliks Bister očital predavatelju šepavost njegovih primerjav in ponostavljanje kompleksnih zgodovinskih kontekstov, je ta začel v dokaz za svoje trditve naštevati primere iz lastne iz-

kušnje. Te lahko strnemo bolj ali manj v en stavek: v prvi postkomunistični - torej Peterletovi - vladi je imel s svojimi projekti (Nendl je promoviral iz strojništva) vse možnosti in dosti denarja za uresničevanje idej, odkar je na vladi LDS, ga ta ovira, kjer je le mogoče.

Do manjšega škandala je prišlo po uradnem zaključku diskusije: nekateri klubaši so bili nejevoljni zaradi Joze Piceja, organizatorja predavanja, ker ta odbora ni obvestil o tem, kakšne nacionalistične in paranoične teze zagovarja njegov znanec Nendl. Pod takimi pogoji mnogi verjetno ne bi privolili v povabilo. V svoj zgovor je Joza dejal, da se z razlaganji predavatelja popolnoma strinja in da vidi podobno »politmafijo« tudi v Avstriji. Sodu pa je izbil dno, ko je konkretno naštel nekatere klubaše in mdr. Terezijo Stoisić, ki da svojo »radikalno politiko« le spodbuja desni radikalizem v Avstriji; sicer pa da je prepoved oživljanja nacionalsocializma ter kaznovanje neonacistov nečloveško.

Predsednica kluba Nada Zerzer je, namesto da bi se jasno distancirala od teh izjav, poskušala posredovati med sprtima stranema, kar pa ji ni uspelo. Pričakovati je torej vroč občni zbor (ta bo 13. decembra), na katerem bo nedvomno prišlo do diskusije o eventualni izključitvi Piceja iz kluba.

54 KRIŽANKA Sonja Wakounig									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11				12	13		14		
15				16			17		18
19			20				21		22
		23			24			25	
26	27			28		29			30
	31				32			33	
34				35		36		37	
		39		40		41			
42	43		44		45		46		47
48		49		50		51		52	
53			54		55			56	
57						58			

VODORAVNO: 1. metal 6. kovina iz železove skupine, kem. znak Co 11. koralni otok 12. celotna 14. tekoča maščoba 15. severni ali južni tečaj 16. v izobilju 18. izumrlo govedo 19. veznik 20. masa 22. pogojnik 23. življenjska tekočina 24. učinek, posledica 26. rimska boginja jutranje zarje 29. starejša beseda za resnico 31. nabavljanje, pošiljanje 33. originalno ime italijanske reke Pad 34. himalajski snežni človek 35. največji kontinent (iz dveh kontinentov) 39. televizijski junak iz vsemirja, poraščen po telesu 41. težaški delavec 42. kemični znak za kositer 44. avstrijski radio in TV 46. zelišče 47. pijača starih Slovanov 48. apetit 50. slovenski kipar (Zdenko) 52. sodobni ples 53. zaokrožen strop 55. industrijska rastlina za izdelovanje platna 56. vodno prevozno srdestvo 57. planinec, kdor hodi v gore 58. kamenina z Avale

NAVPIČNO: 1. oseba iz pravljice (Rdeča ...) 2. ime slov. pesnika Zupančiča 3. vlečno govedo 4. italijanski spolnik 5. pokrivalo pri gorenjski narodni noši 6. prvi muslimanski vladarji 7. ime filmske igralka Derek 8. nizek ženski glas 9. prijazen, prisrčen 10. skleda za juho 13. francoski plemiški naziv 16. zapreka 17. umazan 20. priprava za trobljenje 21. podoba

golega telesa 23. vrsta žabe 25. značilen predstavnik 27. nekdanji slovenski zgodovinar (Lojze) 28. rimski pozdrav 30. velik avstralski ptič 32. žoga izven igrišča (naša pisava) 34. okusen morsk rak 36. reženj, košček 37. lep, prikupen 38. knjiga zemljevidov 40. let 43. kar je nad nami 45. priimek angleškega igralca (Peter, Columbo) 47. slonovi čekani 49. prostor za cerkvene pevce 51. italijanski spolnik 52. najvažnejša začimba 54. avtomobilska oznaka za Knin 56. avtomobilska oznaka za Čakovec

Rešitev SV št. 45:

VODORAVNO: 1. VIGRED 6. OVINEK 11. OMOT 12. ROP 14. GOBA 15. ŽRD 16. BUKET 18. ŽEP 19. NE 20. FIGOVEC 22. SIVOLASEC 25. AVILA 27. ITALIJA 28. MOTNO 29. IRON 30. ENEJ 32. SVILA 33. PS 34. RE 35. ODTEK 37. ANA 39. ZDOVC 40. TS 41. POKRIVALO 43. KAI 44. ISTO 45. ELA 46. KONJ 47. RTIČ 48. NORVEŠKA

NAVPIČNO: 1. VOŽNJA 2. IMRE 3. GOD 4. RT 5. DRUGO 6. OPEVATI 7. IG 8. NOŽ 9. EBEN 10. KAP 13. OKOLI 16. BIVATI 17. TESARSTVO 20. FILTER 21. CELOVEC 22. SION 23. CINIK 24. GALAKSIJA 26. VMESNOST 31. BODALO 33. PAPIR 36. DOLAR 38. AKTI 39. ZVEN 40. TANK 42. ROČ 43. KOŠ 46. KE

Harmonija za vsako ceno?

Dunajski študentski klub, podobno kot vse druge slovenske mladinske organizacije, že dalj časa nima več pravega političnega profila. V odborih zadnjih let je pač večina apolitična, prav tako pa tudi klubaši, ki so v glavnem le še konzumenti kulturnih prireditev.

Klub temu je bilo doslej jasno, da nacionalistične in nedemokratske zamisli v teh prostorih nimajo česa iskati. Razen tega je obstajal konsenz, da mora klub tudi v prihodnje ostati zvest anti-fašistični tradiciji, četrtdi je to bilo pogostoma le puhla fraza in del statuta, »ki se jih že tako nihče ne drži« (cit. Joza Picej). Haiderja in njegovih somišljenikov doslej pač ne bi nihče povabil v klub.

Danes očitno niti tega tabuja ni več, ko pa celo član kluba in do nedavnega preglednik lahko nemoteno širi svoje svobodnjaškemu programu skoraj identične blodnje. Drugače si težko razlagam, da Picejeve izjave pri predsednici kluba niso izzvale nikakršne reakcije. Še huje, ko so reagirali drugi, jih je celo hotela utišati in z vsjo silo doseči neko harmonijo - tudi za ceno zadušitve politične diskusije.

Da ne bo pomote... ne očitam ji, da se strinja s Picejevim mnenjem. Očitam pa ji in

ostalim odbornicam in odbornikom, da z načrtnim izrinjanjem političnih diskusij iz kluba in predvsem s klubskih sej skrajnežem Picejevega kalibra omogočajo, da nemoteno žalijo vsakogar, ki se angažira za (nekdanje?) klubske cilje.

V mesecu dni bo občni zbor. To bo najboljša priložnost, da se stvari razčistijo. In če bo harmonizatorjem tudi tam uspelo utišati kritike, potem je za moje pojme klub dokončno izgubil vsakršno politično verodostojnost. Jozi Wutte

AWOL PRIREJA DISKUSIJO

»Haben Sie im Jahr 2000 noch einen Job?«

Die Globalisierungsfalle:

keine Jobs, leere Staatskassen, weltweite Konkurrenz

v četrtek, 21. novembra 1996, ob 19.30
v dvorani BKS, St. Veiterring 43, v Celovcu

vstopnina: prostovoljni prispevki
diskutirajo: avtor uspešnic dr. Hans-Peter Martin, dr. Hans-Peter Haselsteiner (konzulent družbe Bauholding) in Angelika Hödl (društvo AWOL); moderacija Martina Steiner

FENIKŠPED d.o.o. Brnik
Mednarodna špedicija
SLO 4210 Brnik Aerodrom

Vse koroške poslovneže in druge interesente obveščamo, da z letali odpremljamo pošiljke v vse države bivše Jugoslavije in tudi v Albanijo.

Oglasite se na tel.: (00386) 64 261 687
ali fax: (00386) 64 222 381

Globalnica veliko presenečenje!

Napadalci Bilčovsa so bili brez sreče

Preteklo nedeljo se je končalo jesensko nogometno prvenstvo (zadnji dve koli štejeta za spomladanski krog) v nižjih razredih. Nadvse pozitivno so presenetili Globašani s trenerjem Christianom Wölblom, nekdanjim igralcem SAK, ki so v vseh krogih igrali suvereno in nasprotnikom prepustili samo dve točki! Razmerje golov pa je enkratno, saj lahko nekateri klubi o takem samo sanjajo. Izredno lepemu športnemu uspehu so botrovali angažirano vodstvo kluba, pozitiven odnos igralcev do športa, nogometa, številni zvesti gledalci in navijači, ki so moštvo spremljali na tekmah po južnem Koroškem.

Podliga vzhod

V podligi vzhod je vodeči Vetrinj gladko premagal Klopinjčane s 6:0. DSG Borovlje je gostovalo pri novincu v Šentandražu in tam podleglo z 1:0. **Pokrčje : Bilčovs 1:0 (0:0)**
Bilčovs: Schaunig, Partl, Krušič, Andrejčič, Quantschnig; Tributsch, Kuess, Rajnovič; Strugger, G. Schaunig, Fister.

Z veliko napetostjo so gledalci in navijači obeh klubov, bilo jih je okrog 200, pričakali to srečanje. Obe moštvi se nahajata na sredini lestvice, v zadnjih dveh tekmah pa je Pokrčane treniral igralec Wietersdorfa Marjan Velik.

Tekma je bila od vsega začetka napeta in hitra, moštvo iz Bilčovsa je imelo v prvem polčasu nekaj lepih priložnosti; v 30. minuti se je žoga odbila od vratnice domačinov. V drugi polovici so Pokrčani prevzeli iniciativo in s številnimi napadi prišli do lepih priložnosti. V 75. minuti pa je Hoffmann po lepi podaji z močnim usmerjenim strelom povedel z 1:0 za domačine. Napadalci Bilčovsa, ki so bili tokrat brez sreče, so imeli pred koncem še eno stostotno priložnost, vendar je strel ubranil odlični vratar. Zmaga Pokrčanov je bila pičila, vendar zaslužena. Veselje je bilo nepopisno, zmago pa so

praznovali pozno v noč.

Gol za Pokrče: Hoffmann (75.)
200 gledalcev, sodnik Reinwald

PODLIGA VZHOD

1. Vetrinj	15	11	3	1	38:9	36
2. Šentandraž	14	11	2	1	24:7	35
3. ASK	15	7	2	6	33:25	23
4. Liebenfels	15	7	2	6	21:18	23
5. Metlova	15	7	2	6	16:20	23
6. DSG Borovlje	15	5	5	5	19:19	20
7. Bilčovs	14	5	4	5	22:21	19
8. Pokrče	15	6	1	8	16:18	19
9. Welzenegg	15	5	4	6	13:16	19
10. Mostič	14	4	5	5	21:26	17
11. ATUS Bor.	15	3	5	7	18:23	14
12. Možberk	15	3	5	7	13:22	14
13. Podkrnos	14	4	1	9	13:23	13
14. Klopinj	15	3	3	9	15:35	12

1. Razred D:

V tem razredu je nepričakovano premagal Eitweg vodečo Rudo z 1:0 (1:0). Železna Kapla je doma slavila visoko zmago nad Vovbrami s 6:0. Selani, ki so v zadnjih tekmah igrali

1. RAZRED D

1. Ruda	14	8	5	1	25:10	29
2. Žel. Kapla	14	8	3	3	32:15	27
3. Šentpavel	14	8	3	3	24:12	27
4. Šmihel	15	7	4	4	26:21	25
5. Frantschach	15	6	6	3	20:8	24
6. Eitweg	14	5	6	3	20:23	21
7. Grebinj	15	5	3	7	23:23	18
8. Labot	15	5	3	7	26:27	18
9. St. Stefan	15	4	5	6	20:17	17
10. Maria Rojach	14	4	4	6	23:31	16
11. Žitara vas	14	4	3	7	15:21	15
12. Sele	15	4	3	8	18:31	15
13. Vovbre	15	4	3	8	14:34	15
14. St. Leonhard	15	2	5	8	15:28	11

dobro, so morali prepustiti Šmihelu tri točke (0:2). Žitara vas pa je doma premagala Grebinj z 2:1.

2. Razred A:

SAK je v gosteh premagal WAC s 4:3 (2:2), Austria je slavila visoko zmago nad Trgom s 7:0 (2:0), VSV je igral proti Pliberku neodločeno 2:2 (2:0).

2. RAZRED A

1. Pliberk	16	11	2	3	47:26	35
2. Austria C.	15	11	1	3	55:19	34
3. SAK	16	8	3	5	40:32	27
4. Trg	15	4	3	8	25:43	15
5. WAC	15	3	2	10	22:48	11
6. VSV	15	1	5	9	20:31	8

2. Razred F:

V tem razredu sta bili na sporedu še dve zaostali tekmi. Galicija je na Djekšah premagala tamkajšnje moštvo s 3:1, Sinča vas pa je odnesla tri točke iz Reichenfelsa (3:0).

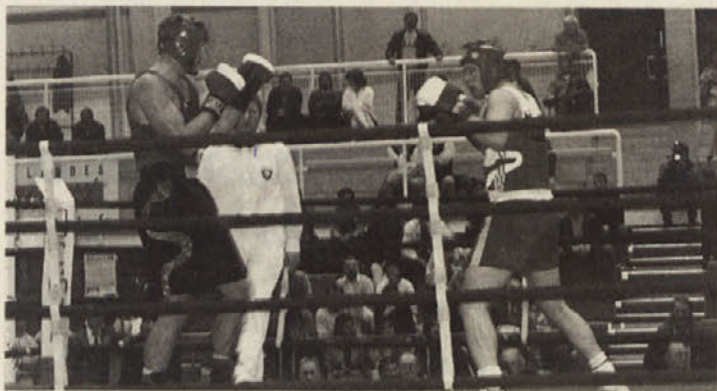
2. RAZRED F

1. Globalnica	14	13	1	0	68:12	40
2. Reichenfels	14	10	0	4	31:20	30
3. Galicija	14	8	2	4	27:23	26
4. Žvabek	14	8	1	5	26:21	25
5. Šentpeter V.	14	6	4	4	27:25	22
6. Važenberk	14	6	3	5	20:22	21
7. Dobrla vas	14	5	4	5	12:16	19
8. Rikarja vas	14	4	6	4	21:19	18
9. Tinje	14	5	3	6	16:31	18
10. Sinča vas	14	5	2	7	24:21	17
11. Djekše	14	4	3	7	18:26	15
12. Preitenegg	14	4	1	9	7:21	13
13. Grabštanj	14	1	4	9	21:38	7
14. Mauterdorf	14	0	4	10	12:35	4

Mirko Štukelj

BOKS

Franci Wieser – avstrijski viceprvak!

Franc Wieser (desno) je podlegel premočnemu nasprotniku Stragenegg iz južnega Tirola

Pretekli konec tedna so se v St. Pöltnu pomerili najboljši avstrijski boksarji v teški kategoriji. V finalnem krogu je nastopilo šest boksarjev, med njimi naš rojak Franci Wieser. Franci je bil poln optimizma, saj je v predhodnih tekmah boksal odlično. V četrtfinalu je imel prosti žreb. V petek je v polfinalu premagal Korošca Christiana Nepravniaga po prekinitvi borbe v drugi rundi, v soboto pa ga je čakal 96 kilogramov teški prvak Hartmann Stragenegg iz Južne Tirolske, ki boksa za Tirolsko. Proti telesno in tehnično

odlično pripravljenemu Strageneggju Franci Wieser ni imel možnosti in je srečanje izgubil po treh rundah. Franci je priznal svojo taktično napako, da je vstopil v težko kategorijo, kar je sicer dovoljeno, a mu ni prineslo želenega uspeha. Boksar iz Južne Tirolske je bil premočan, letos je zmagal v vseh svojih desetih tekmah. Ob tem pa je Wieser dejal, da bo v prihodnjem letu nadaljeval z boksaškim tekmovanjem v polteški kategoriji, ki tudi sicer ustreza njegovi telesni teži (do 81 kg). **M. Š.**

KLAVZURA SAK

Odbor sprejel varčevalne ukrepe

Na sobotni klavzuri v domu prosvete v Tinjah so odgovorni funkcionarji SAK razpravljali o kriznem položju kluba. Kot smo že poročali, klub tarejo finančni problemi in športni neuspeh članskega moštva v regionalni ligi v jesenskem prvenstvu. Po izjavi klubskega menedžerja Jurija Perča se bodo prihodnji teden z vsakim igralcem posebej pogovarjali o možnostih nadaljnega sodelovanja. Popolnoma jasno pa je, da bodo igralcem znižali prejemke in premije. Glede naraščaja so odborniki z zadovoljstvom ugotovili, da je delo trenerjev v mladinskih moštvih zelo uspešno. V perspektivi to pomeni, da bodo ti igralci kaj kmalu na razpolago za člansko moštvo. Sedaj je pomembno, da klub obdrži vsaj tiste igralce, s katerimi bi si zagotovil obstoj v regionalni ligi. Ob tem pa bodo polagoma vključili najbolj sposobne igralce iz drugega moštva, ki ga trenira Miha Kreuz. **M. Š.**

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 53

Labron – Ricardi / Olimpiada Erevan 1996

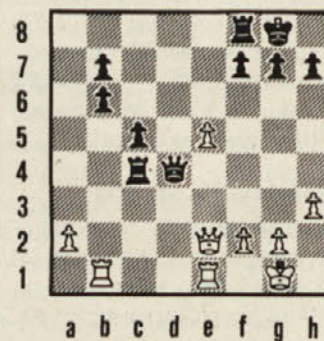
Črni se je polakomnil kmeta na polju e4, pri tem pa je dovolil belemu, da je zasedel obe središčni d in e liniji. Prav na odprtih linijah je beli, ki je na potezi, uveljavil odločilno prednost in prisilil

črnega na predajo.

Kako poteka zmagovita kombinacija belega?

Rešitev štev. 52

V kolikor ste že obupali ob iskanju najboljše poteze črnega, vam ponujamo naslednjo zmagovito varianto: 1... Ta1+! / Le redko najdemo v šahovski praksi tako nenavadno potezo! / 2.Ta1: Dg5+ 3.Kb1 (seveda na 3.Kd1 Dd2 mat) 3...Sd2+ 4. Kc1 / na 4.Ka2 Ta8+ z matom / 4... Sb3++ 5.Kb1 Dc1+!! No sedaj pa še žrtev dame! 6.Tc1: Sd2+ 7.Ka2 Ta8+ z matom. Črna trdnjava je tako odprla pot belemu kralju, da je bil matiran na a liniji!

Kulturna jesen

KPD »DRAVA« V ŽVABEKU

Petek, 22. 11., ob 19.30

Dvojezični Koroški večer v gostilni Hafner; sod. Gem. Chor Griffen, Mlada Podjuna, ŽPZ KUD Stane Sever, Oktet Suha, povezava mag. Hans Mosser in mag. Jokej Logar

Četrtek, 5. 12., od 17.00 do 20.30

Miklavževanje, po želji pride Miklavž tudi v hišo. Prijave na župnišče, tel. 2348, ali dir. Lenart Katz, tel. 2345.

Petek, 6. 12., ob 18. uri

Koncert adventnih in duhovnih pesmi v farni cerkvi v Žvabeku; sod. cerkveni pevski zbor Žvabek, vokalna skupina VOX, Oktet Suha, deklški zbor iz Vidre vasi, pevsko-instr. skupina Žvabek.